

คู่มือ

# อธิบายนโยบาย ยกกระดาษ A4



ศูนย์ประเมินผล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กุมภาพันธ์ 2560

# คำนำ

คู่มือนโยบายยกกระดาศ A4 ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและเป็นไปในทิศทางเดียวกันของเจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเกี่ยวกับงานตามนโยบายสำคัญของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้การขับเคลื่อนงานตามนโยบายดังกล่าว สามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายปลายทางที่วางไว้ คือ ยกกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้ดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้นและมั่นคง

ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ขอขอบพระคุณ พลเอกประสาธ สุขเกษตร เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์แผนภาพการเชื่อมโยงงานตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ที่ได้ให้ข้อมูลบรรยายแผนภาพการเชื่อมโยงงานตามนโยบายฯ ตลอดจนเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ประจำ ณ สำนักงานติดตามงาน ตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ได้ร่วมกันจัดทำข้อมูลคำถามและคำตอบ (Q&A) ใน ๙ เรื่อง (๑๓ แผนงาน) ประกอบการอธิบายการเชื่อมโยงงานตามนโยบายฯ ดังกล่าว

สุดท้าย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และผู้สนใจทั่วไป รวมทั้งยังสามารถช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการบูรณาการและขับเคลื่อนงานตามแผนงานที่มีความเชื่อมโยงกันตามนโยบายสำคัญของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ศูนย์ประเมินผล  
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร  
มีนาคม ๒๕๖๐

# สารบัญ

|   | หน้า |
|---|------|
| คำนำ  | ๑    |
| สารบัญ  | ๒    |
| แผนภาพการเชื่อมโยงงานตามนโยบายของ รร.กษ.(เพื่อยกกระดาษ A4)  | ๓    |
| หัวข้อ  |      |
| ๑. แผนงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร | ๕    |
| ๒. แผนงานระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (แปลงใหญ่)      | ๘    |
| ๓. แผนงานบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)  | ๑๓   |
| ๔. แผนงานเกษตรอินทรีย์ ปีงบประมาณ ๒๕๖๐                      | ๑๖   |
| ๕. แผนงานเกษตรทฤษฎีใหม่                                     | ๒๐   |
| ๖. แผนงานธนาคารสินค้าเกษตร                                  | ๒๔   |
| ๗. แผนงานยกระดับสหกรณ์ให้เข้มแข็ง                           | ๒๖   |
| ๘. แผนงานการผลิตข้าวครบวงจร                                 | ๓๐   |
| ๙. แผนงานที่ดินทำกิน/ ส.ป.ก. ยึดคืนพื้นที่ ตาม ม๔๔          | ๓๔   |
| ๑๐. แผนงานระบบส่งน้ำ/กระจายน้ำ                              | ๓๖   |
| ๑๑. แผนงาน Smart Farmer                                     | ๓๙   |
| ๑๒. แผนงาน Smart Officer                                    | ๔๓   |
| ๑๓. แผนงานพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร         | ๔๖   |



กระทาช A4 เปรียบเหมือนพื้นที่การเกษตรของไทย 149 ล้านไร่ที่มีอยู่จำกัดในปัจจุบัน และ ในจำนวนจำกัดนี้ จะพัฒนาหรือทำอะไรที่จะทำให้เกษตรกรไทยไปสู่เป้าหมาย (ผลลัพธ์ที่ต้องการ) นั่นคือเกษตรกรมีความภาคภูมิใจในอาชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีรายได้มั่นคง

**แนวคิด “การยกกระทาช A4” ด้านซ้ายมือสี่สั้ม** คือผลลัพธ์ต้องการ (เป้าหมายปลายทาง) คือยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้ดีขึ้น เกษตรกรมีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรและมีรายได้เพิ่มขึ้น/หนี้สินลดลง **สี่ขมพูคือ** งานตามนโยบายที่สำคัญที่ต้องนำไปทำมี ๙ เรื่อง (๑๓ แผนงาน) อาทิ ศพท. แปลงใหญ่ Zoning by Agri-Map มาตรฐานสินค้าเกษตร/GAP/อินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่/ผสมผสาน ธนาคารสินค้าเกษตร แผนผลิตข้าวครบวงจร การจัดที่ดินทำกินของ ส.ป.ก. และระบบส่งน้ำ/กระจายน้ำ เป็นต้น ทั้งหมดนี้ จะขับเคลื่อนโดยบูรณาการงานตาม Agenda และ Area Based นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้และอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว นั่นคือ จะต้องทำให้สินค้าเกษตรมีคุณภาพ มีตลาดรองรับ สามารถลดต้นทุนได้ ๒๐% และเพิ่มผลผลิต ๒๐% ซึ่งก็คือการดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนดในปี ๒๕๕๙ (ปีแห่งการลดต้นทุนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน) และต่อเนืองปี ๒๕๖๐ (ปีแห่งการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรสู่ความยั่งยืน)

สามารถอธิบายความเชื่อมโยงได้คือ ใช้ ศพก.เป็นสถานที่เรียนรู้ นำไปสู่การผลิตร่วมกันแบบแปลงใหญ่ หากพื้นที่ที่เกษตรกรทำการผลิตอยู่ในปัจจุบันไม่เหมาะสม จะต้องมีการปรับเปลี่ยนไปสู่สินค้าที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าโดยอาศัย Agri-Map เป็นเครื่องมือ เกษตรกรต้องผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน GAP หรือพัฒนาสู่เกษตรอินทรีย์ ในขณะที่เดียวกันจะต้องสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรให้พออยู่พอกิน จะต้องทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสานควบคู่กันไป การทำเรื่องธนาคารสินค้าเกษตร ธนาคารเมล็ดพันธุ์ การสร้างยุ้งฉางเพื่อให้เกษตรกรมีที่เก็บที่ฝากสินค้าโดยไม่ต้องเร่งขาย โดยสินค้าหลักคือ ข้าว ต้องดำเนินการผลิตตามแผนข้าวครบวงจร (เพื่อทำเป็นตัวอย่างให้เห็นถึงการจัดการสินค้าที่ครบวงจรตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางเพื่อขยายผลต่อไปยังสินค้าอื่น) การทำการเกษตรจะต้องมีระบบส่งน้ำและกระจายน้ำให้ทั่วถึง เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิต รวมถึงเกษตรกรที่ไม่มีที่ทำกิน จะต้องเร่งรัดการจัดสรรที่ดินของ ส.ป.ก. ทั้งพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมเพื่อขยายผลที่ได้รับจากกรมป่าไม้ ที่ดินที่ยึดคืนตาม ม.๔๔ และที่ดินเอกชนที่จะให้เกษตรกรเช่าทำกินตามแนวทางประชารัฐ นั้นเป็นการร้อยเรียงให้เห็นความเชื่อมโยงนโยบายของกระทรวง

**ใครบ้างร่วมยกกระดาศ A4** ด้านขวามือบอกให้ทราบว่ามีใครบ้าง **๑) เกษตรกร** โดยจะต้องพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer เพื่อให้สามารถนำนโยบายและเทคโนโลยีไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง โดยใช้ ศพก. เป็นจุดเรียนรู้ ดังนั้น ภาครัฐต้องพัฒนา ศพก. ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนการรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ เพื่อสร้างอำนาจต่อรอง และพัฒนาไปสู่การดำเนินธุรกิจโดยเกษตรกร จะต้องยกระดับคุณภาพของสหกรณ์ให้เข้มแข็ง **๒) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ** โดยต้องพัฒนาให้เป็น Smart Officer มีความรู้ความสามารถในงานที่ทำ และอาศัยระบบสั่งการแบบ single command เพื่อบูรณาการในลักษณะ Agenda และ Area Based **๓) ภาครัฐ** โดยหน่วยงานต่างๆ เป็นตัวช่วยในการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรง เช่น การสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ อาทิ ยุ้งฉาง ลานตาก โรงสี รวมทั้งการจัดให้มีตลาดสินค้าเกษตร เป็นต้น **๔) ภาคเอกชน** เป็นตัวช่วยสำคัญเพราะต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชนในรูปแบบประชารัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

## ๑. แผนงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

### ความเป็นมา

ในปี ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีนโยบายที่ต้องการให้มีศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในระดับชุมชนที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเกษตร ดูแลเกษตรกร และช่วยแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรต่างๆ ในพื้นที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมีนโยบายให้กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบคลุมเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในระดับชุมชนอำเภอละ ๑ ศูนย์ รวม ๘๘๒ ศูนย์ ขึ้น ภายใต้หลักคิด “เกษตรกรพัฒนาเกษตรกรด้วยกันเองจึงจะเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน” ซึ่งภาคราชการจะต้องเข้าไปร่วมดำเนินการในลักษณะการขับเคลื่อนและสนับสนุนให้ ศพก. สามารถปฏิบัติงานได้และมีความเข้มแข็ง รวมถึงการประสานเชื่อมโยงภาครัฐ เอกชน และชุมชน ตามแนวทางประชารัฐ

### วัตถุประสงค์

๑) เพื่อพัฒนาศักยภาพของ ศพก. ๘๘๒ ศูนย์ และศูนย์เครือข่าย ให้มีความพร้อมในการให้บริการ การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด แก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตรด้านต่างๆ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่

๒) เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนโดยมีเกษตรกรต้นแบบเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

๓) เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่

### เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

จำนวน ๗๗ จังหวัด ๘๘๒ อำเภอ ประกอบด้วย ๑) ศูนย์หลัก ได้แก่ ศพก. อำเภอละ ๑ ศูนย์ รวม ๘๘๒ ศูนย์ และ ๒) ศูนย์เครือข่าย ได้แก่ ๒.๑) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) อำเภอละ ๑ ศูนย์ รวม ๘๘๒ ศูนย์ และ ๒.๒) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) อำเภอละ ๒ ศจช. รวม ๑,๗๖๔ ศูนย์

### ผลลัพธ์

๑) เกษตรกรที่มาเรียนรู้ที่ ศพก. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

๒) เกษตรกร องค์กรเกษตรกรสามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อปรับเปลี่ยนระบบการผลิตสินค้าเกษตร ส่งผลให้มีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้





## Q & A

|   |   |   |
|---|---|---|
| ๑ | Q | <b>ศพก. คือ อะไร</b>  |
|   | A | <p>คือ แหล่งเรียนรู้การผลิตสินค้าเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับชุมชน และเป็น ศูนย์กลางการบริการ และแลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานต่างๆ กับ เกษตรกรในชุมชน โดยดำเนินการในพื้นที่ของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ สามารถเป็น แบบอย่างให้กับเกษตรกรในชุมชนในการปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเกษตรที่สำคัญของพื้นที่ ตั้งแต่การผลิต การบริหารจัดการ จนถึงการตลาด ซึ่งมีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>๑) การพัฒนาศักยภาพของ ศพก. ให้พร้อมที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ</li> <li>๒) การให้บริการต่างๆ รวมถึงการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรแก่เกษตรกรและชุมชน</li> <li>๓) การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพของเกษตรกรตามแนวทางการ พัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ในพื้นที่</li> </ol> |
| ๒ | Q | <b>ศพก. แตกต่างจาก ศูนย์เรียนรู้อื่นๆ อย่างไร</b>   |
|   | A | <p><b>ศพก.</b> เน้นให้ความรู้และบริการแก่เกษตรกรและประชาชนที่สนใจในด้านการเกษตร จาก สถานที่ยั่งยืน โดยให้เกษตรกรเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ทำอาชีพการเกษตรและประสบความสำเร็จ สามารถลดต้นทุนการผลิต ผลผลิตที่ได้เพิ่มขึ้นและมีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม การปรับปรุงบำรุงดิน พร้อมทั้งการน้อมนำหลักปรัชญา</p>  |

|   |   |  |
|---|---|--|
|   |   | เศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อนำไปสู่กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม   |
| ๓ | Q | <b>ศพก. มีเครือข่ายหรือไม่</b>   |
|   | A | <b>มี</b> โดยเครือข่ายจะเป็นจุดเรียนรู้เฉพาะทาง เช่น ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์ ฯลฯ เป็นเครือข่ายในการเสริมหนุนกระบวนการเรียนรู้ให้สมบูรณ์และครอบคลุมหลากหลายสาขาทางการเกษตร และตรงกับความต้องการของเกษตรกรในชุมชน |
| ๔ | Q | <b>ศพก. ให้บริการอะไรบ้าง</b>  |
|   | A | ๑) ถ่ายทอดความรู้<br>๒) บริการข้อมูลข่าวสารและวิชาการ<br>๓) บริการด้านการเกษตรต่างๆ<br>๔) แก้ไขปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน  |
| ๕ | Q | <b>ศพก. มีกี่ศูนย์</b>   |
|   | A | มี ๘๘๒ ศูนย์ (อำเภอละ ๑ ศูนย์) แบ่งเป็น ๗๗๘ ศูนย์ ใน ๗๖ จังหวัด และ ๔ ศูนย์ใน กทม.   |
| ๖ | Q | <b>กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบดูแล ศพก. เพียงหน่วยงานเดียว ใช่หรือไม่</b>  |
|   | A | <b>ไม่ใช่</b> กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลัก โดยมีหน่วยงานทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานสนับสนุน เข้าไปร่วมกันดำเนินการในลักษณะการขับเคลื่อนและสนับสนุนให้ ศพก. สามารถปฏิบัติงานได้ และมีความเข้มแข็ง  |
| ๗ | Q | <b>เกษตรกรได้อะไรจาก ศพก. บ้าง</b>   |
|   | A | <b>เกษตรกร</b> ได้ความรู้ใหม่ๆ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายส่งผลให้มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้   |
| ๘ | Q | <b>ศพก. มีบทบาทในการยกกระดาษ A4 อย่างไร</b>  |
|   | A | <b>ศพก.</b> ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการยกกระดาษ A4 เนื่องจากเกษตรกรต้องอาศัย ศพก. เป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตัวเองให้เป็น Smart Farmer เพื่อให้สามารถนำนโยบายและเทคโนโลยีไปปฏิบัติในแปลงของตัวเอง และสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อสร้างอำนาจต่อรองและพัฒนาไปสู่การดำเนินธุรกิจโดยเกษตรกร             |



## ๒. แผนงานระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (แปลงใหญ่)

### ความเป็นมา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ) ได้มอบนโยบาย เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๘ เน้นให้ความสำคัญในเรื่องการลดต้นทุนการผลิต โดยการรวมแปลงการผลิตของเกษตรกรเป็นแปลงใหญ่เพื่อก่อให้เกิดกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตตามที่กำหนด และสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ อย่างเป็นรูปธรรม หลักการของแปลงใหญ่คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต อาทิ ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด มีการผลิตร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการเชื่อมโยงกับตลาดเพื่อบริหารจัดการให้เกิดสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของสินค้าเกษตร ตลอดจนแก้ปัญหาเรื่องสินค้าล้นตลาดและราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ

### วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน
- ๒) เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

### เป้าหมาย

๑,๕๑๒ แปลง ประกอบด้วย ๑) แปลงเดิม (ปี๒๕๕๙) ๖๐๐ แปลง ๒) แปลงใหม่ (ปี ๒๕๖๐) ๔๐๐ แปลง และ ๓) แปลงเตรียมการ (ปี๒๕๖๑) ๕๑๒ แปลง

### ประโยชน์ที่จะได้รับ

- ๑) เกษตรกร มีความสามารถในการบริหารจัดการเทคโนโลยี มีรายได้เพิ่มและมั่นคง และมีตลาดสินค้าเกษตรที่แน่นอน
- ๒) ภาครัฐ มีการบริหารงาน เงิน และคน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดสมดุลของอุปสงค์และอุปทาน ความสามารถในการแข่งขันภาคเกษตร
- ๓) ภาคเอกชน มีแหล่งซื้อสินค้าที่แน่นอนทั้งปริมาณและคุณภาพ เป็นธุรกิจเพื่อช่วยเหลือสังคม (Social Business) ได้รับชื่อเสียงในฐานะเป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม



## Q & A

|   |   |  |
|---|---|--|
| ๑ | Q | <b>แปลงใหญ่ คืออะไร</b>  |
|   | A | คือ การส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มการผลิตและการบริหารจัดการร่วมกัน ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด เพื่อการลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน โดยมีหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก   |
| ๒ | Q | <b>แปลงใหญ่ มีหลักการในการดำเนินงานอย่างไร</b>   |
|   | A | <p><u>๙ หลักการของแปลงใหญ่</u></p> <p>๑) ความสมัครใจ : เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ด้วยความสมัครใจ และดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และเป้าหมายของแปลงใหญ่</p> <p>๒) ง่ายต่อการเข้าถึง : รวมตัวกันได้ จับเป็นกลุ่มผลผลิตเกษตรชนิดเดียวกัน ดำเนินการได้เลย</p> <p>๓) ขนาดพื้นที่เหมาะสม : ๓.๑) ข้าวไม่น้อยกว่า ๓๐๐ ไร่ <u>และ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า ๓๐ ราย ๓.๒) สินค้าอื่นไม่น้อยกว่า ๓๐๐ ไร่ <u>หรือ</u> เกษตรกรไม่น้อยกว่า ๓๐ ราย</p> <p>๔) พัฒนาให้ถึงเป้าหมาย : ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต ขยายโอกาส</p> <p>๕) พื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri-Map สามารถรวมเป็นแปลงใหญ่ได้ และใช้เทคโนโลยีเข้าไปปรับพื้นที่ให้เหมาะสม</p> <p>๖) ยกระดับ : มาตรฐาน ประสิทธิภาพการผลิต เน้นผลผลิตของแปลงใหญ่</p> <p>๗) แหล่งน้ำ : พัฒนาตามความจำเป็น/เหมาะสม</p> <p>๘) กระบวนการกลุ่ม : ๘.๑) กลุ่มเดิม (สหกรณ์/วิสาหกิจชุมชน) – แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ทำแปลงใหญ่ได้<br/>๘.๒) ไม่มีกลุ่ม – พัฒนาให้เกิดกลุ่ม ต้องใช้เวลา</p> <p>๙) Economy of scale : ตัดสินด้วยเกณฑ์ของแหล่งทุน ขึ้นกับกิจกรรมที่กลุ่มขอรับการสนับสนุน</p> |

|   |   |   |
|---|---|---|
| ๓ | Q | <b>เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานต้องทำอะไร</b>  |
|   | A | <p><b>มี ๑๒ ขั้นตอน คือ</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>๑) ต้องมีความรู้และความเข้าใจในความหมายและหลักการของแปลงใหญ่ที่ชัดเจน</li> <li>๒) ต้องเข้าใจองค์ประกอบของแปลงใหญ่</li> <li>๓) ต้องมีการบูรณาการงานร่วมกันของหน่วยงานภาคีต่างๆ เกี่ยวข้องในแปลงใหญ่</li> <li>๔) Single Command (SC) ต้องเข้ามาสนับสนุนการดำเนินการแปลงใหญ่</li> <li>๕) ผู้จัดการแปลงต้องทำแผนการปฏิบัติงานแปลงใหญ่ที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานราย ๓ เดือน แผนการปฏิบัติงานรายปี</li> <li>๖) ผู้จัดการแปลงต้องทำแผนธุรกิจแปลงใหญ่รายบุคคล/แผนกลุ่ม ที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง เพื่อรองรับการสนับสนุนสินเชื่อแปลงใหญ่</li> <li>๗) มีการพัฒนาการดำเนินงานร่วมกันทั้งระบบตลอดห่วงโซ่อุปทาน</li> <li>๘) พัฒนาสินค้าดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนากลุ่ม ให้เกิดความเข้มแข็งไปพร้อมๆ กัน</li> <li>๙) มีการประเมินผลที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน(แตกต่างจากก่อนเข้าแปลงใหญ่อย่างไร) เช่น จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP</li> <li>๑๐) สินค้าแปลงใหญ่ต้องมีคุณภาพได้มาตรฐาน</li> <li>๑๑) สมาชิกแปลงใหญ่ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็น Smart farmer ทุกราย</li> <li>๑๒) ต้องยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อยกระดับเกษตรกรและปฏิรูปภาคการเกษตร</li> </ol> |
| ๔ | Q | <b>แปลงใหญ่เชื่อมโยงกับนโยบายอื่นในกระดาษ A4 อย่างไร</b>  |
|   | A | <p>ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ ซึ่งเน้นให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเพื่อผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน โดยต้องทำให้สินค้ามีคุณภาพมีตลาดรองรับ (ต้นทุนลดลง ๒๐% ผลผลิตเพิ่ม ๒๐ %) การเชื่อมโยงนั้นเริ่มจากเกษตรกรรวมกลุ่มทำการผลิตในสินค้าชนิดเดียว มีการวางแผนร่วมกัน มีการถ่ายทอดความรู้ โดยใช้กลไกศพค. ส่งเสริมระบบน้ำ/กระจายน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการผลิตสินค้าปลอดภัย พัฒนาเป็นเกษตรกรอินทรีย์ รวมกลุ่มกันเป็นสหกรณ์เพื่อยกระดับสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง ดำเนินการจัดตั้งเป็นธนาคารสินค้า เพื่อให้บริการสมาชิกของกลุ่ม รวมทั้งส่งเสริมการเกษตรผสมผสานตาม เกษตรทฤษฎีใหม่ ทำการผลิตในพื้นที่เหมาะสม (Zoning by Agri-map) อย่างไรก็ตามตัวช่วยในการพัฒนาต้องสร้างเกษตรกรให้เป็น smart farmer สร้างข้าราชการที่ดูแลให้เป็น smart officer ภาครัฐจะเป็นตัวช่วย ด้านเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ลานตาก ตลาดสินค้าเกษตร ฯลฯ ทั้งหมดจะนำไปสู่ปลายทางคือคุณภาพของเกษตรกรดีขึ้น มีฐานะทางสังคม(ภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรและสังคมยอมรับ) และ รายได้เพิ่มขึ้น/หนี้สินลดลง</p>  |

| ๕   | Q  | เงื่อนไขแปลงใหญ่เปลี่ยนแปลงจากเดิมอย่างไร   |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |
|---|--|---|------------------------|--|------|------|----------------------------------|--|---|---|--|--|--|--|----------|--|--|--|-------|--|--|--|
|   | A  | <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="2" style="background-color: #4CAF50; color: white; text-align: center;">พื้นที่และจำนวนเกษตรกร</th> </tr> <tr> <th style="background-color: #2196F3; color: white;">เดิม</th> <th style="background-color: #2196F3; color: white;">ใหม่</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ข้าว พืชไร่ อยางพารา ปาล์มน้ำมัน</td> <td></td> </tr> <tr> <td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ <b>และ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย</td> <td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>และ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย</td> </tr> <tr> <td>ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ และพืชอื่นๆ</td> <td></td> </tr> <tr> <td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย</td> <td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย</td> </tr> <tr> <td>ปศุสัตว์</td> <td></td> </tr> <tr> <td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย</td> <td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย</td> </tr> <tr> <td>ประมง</td> <td></td> </tr> <tr> <td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย</td> <td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย</td> </tr> </tbody> </table> | พื้นที่และจำนวนเกษตรกร |  | เดิม | ใหม่ | ข้าว พืชไร่ อยางพารา ปาล์มน้ำมัน |  | • พื้นที่ไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ <b>และ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย | • พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>และ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย | ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ และพืชอื่นๆ |  | • พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย | • พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย | ปศุสัตว์ |  | • พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย | • พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย | ประมง |  | • พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย | • พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย |
| พื้นที่และจำนวนเกษตรกร  |  |   |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |
| เดิม  | ใหม่   |   |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |
| ข้าว พืชไร่ อยางพารา ปาล์มน้ำมัน                                    |  |   |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |
| • พื้นที่ไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ <b>และ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย | • พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>และ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย  |   |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |
| ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอกไม้ประดับ และพืชอื่นๆ                            |  |   |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |
| • พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย  | • พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย |   |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |
| ปศุสัตว์  |  |   |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |
| • พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย  | • พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย |   |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |
| ประมง   |  |   |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |
| • พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย  | • พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ <b>หรือ</b> เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย |   |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |
| ๖   | Q  | การสมัครเข้าร่วมมีขั้นตอนอย่างไรบ้าง  |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |
|   | A  |   |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |
| ๗   | Q  | ทำไมต้องมีนโยบายแปลงใหญ่  |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |
|   | A  | <p>๑) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน</p> <p>๒) เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน</p>   |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |
| ๘   | Q  | เกษตรกรได้อะไร จากการเข้าร่วมแปลงใหญ่   |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |
|   | A  | <p>เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันผลิต นำไปสู่การต้นทุนการผลิต ผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น มีการบริหารจัดการ ขายผลผลิตได้ในราคายุติธรรมเพราะมีการทำข้อตกลง MOU กับเอกชน</p>   |                        |  |      |      |                                  |  |   |   |  |  |  |  |          |  |  |  |       |  |  |  |

|    |   |   |
|----|---|---|
| ๙  | Q | สินเชื่อแปลงใหญ่ ดอกเบี้ยร้อยละ ๐.๐๑ มีวัตถุประสงค์อะไร   |
|    | A | <p>๑) เพื่อสนับสนุนเงินทุนแก่กลุ่มเกษตรกร วิชากิจชุมชน สหกรณ์การเกษตร ในการพัฒนาการเกษตรแบบแปลงใหญ่</p> <p>๒) เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการรวมกลุ่มการผลิตเกษตรแบบแปลงใหญ่ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนในการผลิต สร้างอำนาจในการต่อรองด้านการผลิตและการตลาด รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักร ที่เหมาะสม</p> <p>๓) เพื่อพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็ง และเพิ่มศักยภาพเกษตรกรรายย่อยในการรวมกลุ่มการผลิต การบริหารจัดการที่ดีและมีการเชื่อมโยงด้านการตลาดรับซื้อผลผลิตที่มั่นคงแน่นอน อย่างต่อเนื่อง</p> |
| ๑๐ | Q | หน่วยงานใดบ้างที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการแปลงใหญ่   |
|    | A | ทุกหน่วยงานในกระทรวงเกษตรฯ หน่วยงานอื่นๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน  |



### ๓. แผนงานบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)

#### ความเป็นมา

ภาคการเกษตรของประเทศไทยประสบปัญหาผลผลิตต่อไร่ต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง สินค้าล้นตลาด ในบางช่วง ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสะสมมาเป็นเวลานาน เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงดำเนินโครงการการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) ภายใต้ยุทธศาสตร์การสร้างความสามารถในการแข่งขัน/ยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรยั่งยืน

#### เป้าหมาย

ปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมให้ทำกิจกรรมที่เหมาะสม จำนวน ๖ ล้านไร่ ในระยะเวลา ๒๐ ปี (๒๕๖๐-๒๕๗๙) โดยในระยะ ๕ ปี (๒๕๖๐-๒๕๖๔) มีเป้าหมายในจำนวน ๑.๕ ล้านไร่ และในปี ๒๕๖๐ มีเป้าหมายจำนวน ๓ แสนไร่

#### การดำเนินงาน

กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลัก และมีกรมวิชาการเกษตร สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมหม่อนไหม กรมประมง กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมปศุสัตว์ กรมชลประทาน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นหน่วยงานสนับสนุนในการดำเนินงาน

#### การเชื่อมโยงกับนโยบายอื่นในการยกกระดาษ A4

จากแนวคิด “การยกกระดาษ A4” ของ รมว.กษ. ซึ่งมีการเชื่อมโยงนโยบายที่สำคัญ ๙ เรื่อง (๑๓ แผนงาน) นำไปสู่เป้าหมายปลายทางเดียวกัน คือ การยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้ดีขึ้นและมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมคือ หนึ่งในนโยบายสำคัญดังกล่าวโดยมีส่วนสำคัญในการคัดกรองเกษตรกรออกเป็น ๒ กลุ่ม โดยใช้ Agri-Map เป็นเครื่องมือ ดังนี้ ๑) เกษตรกรที่ทำการผลิตสินค้าเหมาะสมกับพื้นที่การเกษตรของตนเอง และ ๒) เกษตรกรที่ผลิตสินค้าไม่เหมาะสม โดยเกษตรกรกลุ่มที่ ๑) จะได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการ ศพก. เพื่อเข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้ นำไปสู่การผลิตร่วมกันแบบแปลงใหญ่ เกษตรกรกลุ่มที่ ๒) จะได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม เพื่อปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตสินค้าที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดความเสี่ยง และมีรายได้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer และพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้เป็น Smart Office จากการผลิตสินค้าที่เหมาะสมกับพื้นที่ และมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (Agri-Map)





## Q & A

|   |   |  |
|---|---|--|
| ๑ | Q | <b>ทำ Zoning แล้วจะได้ประโยชน์อะไร</b>   |
|   | A | เป็นการปรับเปลี่ยนให้การใช้พื้นที่เกษตรกรรมเกิดประโยชน์มากขึ้น มีการผลิตสินค้าที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดความเสี่ยง และเกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น  |
| ๒ | Q | <b>การทำ Zoning ปฏิบัติได้จริงหรือไม่</b>  |
|   | A | สามารถปฏิบัติได้จริง ภายใต้โครงการการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งเป็นการบูรณาการร่วมกับทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตร โดยใช้ Agri-Map เป็นเครื่องมือและเชื่อมโยงกับอีก ๑๒ แผนงานตามแนวทางการยกกระดาศ A4 ของ รรพ.กษ. ซึ่งเป็นการบูรณาการในระดับนโยบายโดยมีเป้าหมายปลายทางเดียวกัน  |
| ๓ | Q | <b>Agri-Map คืออะไร และใช้งานอย่างไร</b>   |
|   | A | <p>Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่ายพร้อมกับสามารถติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน</p> <p>ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้าน ที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรไทยในรายพื้นที่ได้เป็นอย่างดี</p> <p>Agri-Map ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือ แท็บเล็ต ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตโดยเข้าใช้งานผ่านหน้าเว็บไซต์ของ กษ หรือ URL:<a href="http://agri-map-online.moac.go.th/">http://agri-map-online.moac.go.th/</a> ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้ให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้ในหน้าเว็บไซต์ดังกล่าว</p> |
| ๔ | Q | <b>อะไรเป็นตัวกำหนด Zoning และระดับความเหมาะสม S๑, S๒, S๓ และ N</b>  |
|   | A | <p>ใช้เกณฑ์หลัก ๒ ด้าน คือ</p> <p>๑) ด้านสารสนเทศภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นข้อมูลจากแผนที่ต่างๆ ได้แก่ แผนที่ดิน สภาพการใช้ที่ดิน เขตเส้นฝน เขตป่าตามกฎหมาย เขตปฏิรูปที่ดิน นิคมสหกรณ์การเกษตร เขตชลประทาน และขอบเขตการปกครอง</p> <p>๒) ด้านปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืช ได้แก่ ความเข้มของแสงอาทิตย์ อุณหภูมิ ธาตุอาหารในดิน ความเค็ม ความเป็นกรด-ด่างของดิน และความเสียหายจากการเกิดน้ำท่วม เป็นต้น</p>  |

|   |   |  |
|---|---|--|
|   |   | <p>ปัจจัยหลักทั้ง ๒ ปัจจัยนำมาพิจารณากำหนดระดับความเหมาะสมในการผลิตสินค้าเกษตร ๔ ระดับ ได้แก่</p> <p>S๑ เหมาะสมสูง - ไม่มีข้อจำกัดในการปลูก</p> <p>S๒ เหมาะสมปานกลาง - มีข้อจำกัดเล็กน้อยแก้ไขได้</p> <p>S๓ เหมาะสมเล็กน้อย - มีข้อจำกัดที่แก้ไขได้ยาก ต้องลงทุนสูง</p> <p>N ไม่เหมาะสม - มีข้อจำกัดที่แก้ไขไม่ได้ หรือต้องลงทุนสูงมาก</p>   |
| ๕ | Q | <b>ในระดับภูมิภาค หน่วยงานใดเป็นผู้กำหนดพื้นที่เป้าหมาย</b>  |
|   | A | ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกำหนดพื้นที่เป้าหมายภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ (SC) โดยมีกรมพัฒนาที่ดิน เป็นหน่วยงานหลักในการให้ข้อมูลความเหมาะสมของพื้นที่   |
| ๖ | Q | <b>จะพื้นที่เป้าหมายในการปรับเปลี่ยน ได้อย่างไร</b>  |
|   | A | <p>ใช้ Agri-Map เป็นเครื่องมือ ในการค้นหาพื้นที่ที่ผลิตสินค้าเกษตรไม่เหมาะสม โดยแบ่งเป็น ๒ ระดับ</p> <p><u>ระดับนโยบาย</u></p> <p>๑) กำหนดเป้าหมายและแผนงานปรับเปลี่ยน</p> <p>๒) วางแผนการปรับเปลี่ยนในพื้นที่เป้าหมาย</p> <p><u>ระดับปฏิบัติ</u></p> <p>๑) คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ</p> <p>๒) ประชาคม และจัดเวทีชุมชน อบรมชี้แจงทำความเข้าใจ</p> <p>๓) สำรวจพื้นที่จริงและความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลง</p> <p>๔) ดำเนินการปรับเปลี่ยนและบูรณาการกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>                    |
| ๗ | Q | <b>จะจูงใจเกษตรกรให้ปรับเปลี่ยนการผลิตให้เหมาะสม ได้อย่างไร</b>  |
|   | A | <p>โดยประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบ มีการจัดเวทีประชาคม “การปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกร” เพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกรถึงผลเสียจากการทำการเกษตรในพื้นที่ไม่เหมาะสม และผลตอบแทนที่จะได้จากการปรับเปลี่ยนมาผลิตสินค้าที่เหมาะสมโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการปรับเปลี่ยนร่วมกันพิจารณากิจกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ของเกษตรกรในแต่ละรายและเสนอทางเลือกในการปรับเปลี่ยนร่วมกันเพื่อให้เกษตรกรมีทางเลือกในการปรับเปลี่ยนที่หลากหลายกว่าการเสนอทางเลือกเพียงหน่วยงานเดียว</p> |

## ๔. แผนงานเกษตรอินทรีย์ ปีงบประมาณ ๒๕๖๐

### วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อเพิ่มพื้นที่และปริมาณการผลิตเกษตรอินทรีย์
- ๒) เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตผล ผลิตภัณฑ์ สินค้าและบริการด้านเกษตรอินทรีย์
- ๓) เพื่อเพิ่มการค้าและการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศ
- ๔) เพื่อให้มาตรฐานและระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ทั้งในและต่างประเทศ

### เป้าหมาย

ปี ๒๕๖๐ พื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ (โยธธาโรเดลและทั่วไป) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๑๕% ต่อปี

### การดำเนินงาน

มี ๖ มาตรการ ดังนี้

#### ๑) การเตรียมความพร้อมเจ้าหน้าที่และเกษตรกร :

- ๑.๑) **เจ้าหน้าที่** ได้รับการอบรมพัฒนาความรู้ในหลักสูตรการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ การตรวจรับรองการผลิตข้าว/พืชอินทรีย์ และผู้ตรวจประเมินฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์
- ๑.๒) **เกษตรกร** ได้รับการชี้แจงเพื่อคัดเลือกและกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำเกษตรอินทรีย์ ได้รับการอบรมความรู้ (มาตรฐานเกษตรอินทรีย์) ข้าวอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล ข้าวอินทรีย์ตลาดเฉพาะ โดยใช้กระบวนการโรงเรียนเกษตรกร การทำระบบควบคุมภายในแบบกลุ่ม การขอรับรอง/Focus group การพัฒนาผู้ตรวจประเมินข้าวอินทรีย์ การผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ)

**๒) การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ :** ส่งเสริมทำเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ที่มีศักยภาพทั้งในพื้นที่แปลงใหญ่ต้นแบบ/แปลงทั่วไป สร้างต้นแบบโรงปุ๋ยอินทรีย์เติมอากาศ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ การผลิตไก่คอก่อนอินทรีย์ พัฒนาการเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ใน ศพก. และจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์/PGS สนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกร ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ ในการผลิตปุ๋ยและสารอินทรีย์ชีวภาพ เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (เช่น ปอเทือง ถั่วพุ่ม ถั่วพุ่ม) เมล็ดพันธุ์ ถั่วลิสง และพันธุ์สัตว์ เป็นต้น

**๓) การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ :** บริการตรวจประเมินแปลงเกษตรกรเบื้องต้น ตรวจรับรองมาตรฐานพืช/ปศุสัตว์/ประมงอินทรีย์ให้เกษตรกรรายใหม่และรายเก่า ทั้งรายเดี่ยวและรายกลุ่ม และสนับสนุนค่าตรวจวิเคราะห์สารตกค้างและความอุดมสมบูรณ์ของดิน รวมทั้งพัฒนาฐานข้อมูลตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

๔) การพัฒนาต่อยอดการผลิต :

- ๔.๑) การแปรรูปสู่การตลาด ได้แก่ การส่งเสริมการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม การพัฒนาต้นแบบโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวพร้อมบริโภค/ต้นแบบโรงสีข้าวอินทรีย์/ต้นแบบผลิตข้าวอินทรีย์ การพัฒนาและส่งเสริมชุมชน การพัฒนาตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ การจัดทำเขตเกษตรอินทรีย์ และการสนับสนุนเครื่องชั่งสุญญากาศข้าว
- ๔.๒) เชื่อมโยงตลาดและสร้างความเชื่อมั่น ได้แก่ การสร้างเครือข่ายการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ การจัดสัมมนาเครือข่ายผู้ผลิตผู้ประกอบการและผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์/ ข้าวอินทรีย์ การพัฒนาตลาดสีเขียว การติดตั้งการใช้งานระบบตรวจสอบสินค้าเกษตร (QR Trace) และการจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงตลาดข้าวอินทรีย์

๕) การสร้างความรู้ความเข้าใจ สื่อสารประชาสัมพันธ์ ให้เกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภค : จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เกษตรอินทรีย์ จัดแสดงนิทรรศการความรู้ด้านการผลิตพืช ปศุสัตว์และประมงอินทรีย์ สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริโภคผ่านช่องทางต่างๆ จัดทำคู่มือส่งเสริมเกษตรอินทรีย์/ระบบการรับรองแบบมี ส่วนร่วม (PGS) เป็นต้น

๖) การติดตามประเมินผลการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ หลังการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้ว

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) เกษตรกร และเจ้าหน้าที่ มีความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์ของเกษตรอินทรีย์
- ๒) พื้นที่การผลิต ปริมาณ และมูลค่าของสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น
- ๓) ยกระดับการพัฒนาให้มีระบบการตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทยให้เทียบเท่ากับมาตรฐานในระดับภูมิภาคหรือระดับสากล
- ๔) ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศยอมรับในมาตรฐานและระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย



## Q & A

|   |   |   |
|---|---|---|
| ๑ | Q | <b>เกษตรอินทรีย์ คืออะไร</b>  |
|   | A | คือ ระบบการจัดการด้านการเกษตรแบบองค์รวม ที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ หลีกเลี่ยงวัตถุดิบที่ได้มาจากการสังเคราะห์ และไม่ใช้พืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ที่ได้มาจากการดัดแปรพันธุกรรม (GMO) มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวัง เพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ทุกขั้นตอน  |
| ๒ | Q | <b>ทำไมภาครัฐจึงส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรอินทรีย์</b>  |
|   | A | เพื่อให้เกษตรกรผลิตผลผลิตเกษตรที่มีคุณภาพมาตรฐานปลอดภัยต่อผู้ผลิตและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค เพิ่มมูลค่าผลผลิตและการค้า การบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เนื่องจากในช่วงเวลาที่ผ่านมาเกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเกษตรโดยใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในปริมาณมากอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกร ผู้ผลิตและผู้บริโภค ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ประกอบกับเกิดกระแสความตื่นตัวด้านรักษาสภาพของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในขณะที่ประเทศไทยเป็นผู้ผลิต และส่งออกอาหารที่สำคัญของโลก มีความเหมาะสม ทั้งสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ มีศักยภาพที่จะเป็นแหล่งผลิตอาหารเกษตรอินทรีย์เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับนานาชาติได้ รัฐบาลเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงกำหนดให้การพัฒนาเกษตรอินทรีย์เป็นนโยบายที่สำคัญนโยบายหนึ่งของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ |
| ๓ | Q | <b>สินค้าเกษตรอินทรีย์ คืออย่างไร</b>   |
|   | A | ดี เพราะได้มาจากกระบวนการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ที่ไม่ใช้สารสังเคราะห์ เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ไม่ใช้พันธุ์พืชหรือสัตว์ที่ดัดแปรพันธุกรรม (GMO) ระบบการผลิตไม่กระทบระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันสินค้าเกษตรอินทรีย์มีราคาค่อนข้างสูงกว่าสินค้าเกษตรทั่วไป แต่มีผู้บริโภคจำนวนหนึ่งยินดีซื้อมารับบริโภค  |
| ๔ | Q | <b>เกษตรกรจะได้อะไรจากการทำเกษตรอินทรีย์</b>  |
|   | A | <p>๑) เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต ด้วยการลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี โดยใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์ชีวภาพทดแทน</p> <p>๒) ดีต่อสุขภาพทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาสุขภาพ โรคร้ายไข้เจ็บที่เกิดจากการสัมผัสสารเคมีการเกษตรและการบริโภค</p> <p>๓) สิ่งแวดล้อมและดินที่ใช้ในการทำเกษตรได้รับการปรับปรุงบำรุงให้มีความมีความอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น</p> <p>๔) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในและต่างประเทศ</p>   |

|   |   |   |
|---|---|---|
|   |   | ๕) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ เกี่ยวกับความรู้การผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งในด้านพืช ปศุสัตว์ และประมง การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ ปัจจัยการผลิตต่างๆ เป็นต้น  |
| ๕ | Q | <b>การทำเกษตรอินทรีย์ มีขั้นตอนที่ยุ่งยากไหม</b>  |
|   | A | ไม่ยุ่งยาก เนื่องจากเกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนจากระบบการผลิตที่ใช้สารเคมี มาเริ่มต้นผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ได้ โดยยึดหลักการผลิตแบบเกษตรผสมผสานที่พึ่งพิงและอาศัยความหลากหลายทางชีวภาพ ในการสร้างความสมดุลของระบบนิเวศเกษตร พื้นฟูและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยการหมุนเวียนใช้ทรัพยากรในฟาร์มให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตและลดการใช้ปัจจัยภายนอกได้ นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและมีระบบการผลิตที่ยั่งยืนในที่สุด  |
| ๖ | Q | <b>จะขอรับความช่วยเหลือเรื่องเกษตรอินทรีย์จากหน่วยงานใดได้บ้าง</b>  |
|   | A | จาก ๑๑ หน่วยงาน ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร (กวก.) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กรมส่งเสริมการเกษตร (กสก.) กรมพัฒนาที่ดิน (พด.) กรมการข้าว (กช.) กรมส่งเสริมสหกรณ์ (กสส.) กรมปศุสัตว์ (ปศ.) กรมประมง (ปม.) กรมหม่อนไหม (กมม.) และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.)   |
| ๖ | Q | <b>เกษตรอินทรีย์ เชื่อมโยงกับนโยบายอื่นในกระดาษ A4 อย่างไร</b>  |
|   | A | <b>เกษตรอินทรีย์</b> เป็นนโยบายที่สำคัญนโยบายหนึ่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคและมีตลาดรองรับ ทั้งยังสามารถลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพทดแทนปุ๋ยเคมี/สารเคมี ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้จากการทำเกษตรเพิ่มขึ้น หนี้สินลดลงและมีความภาคภูมิใจในอาชีพการเกษตร<br>การพัฒนาเกษตรอินทรีย์จะเข้าไปพร้อมกับการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เทคโนโลยีและนวัตกรรม เป็นตัวช่วยในการขับเคลื่อนดำเนินการควบคู่ไปกับนโยบายอื่นๆ โดยใช้ ศพก. เป็นแหล่งถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อสร้าง Smart farmer ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันทำการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยเลือกชนิดพืชชนิดสัตว์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ภูมิอากาศ และเป็นที่ต้องการของตลาด รวมทั้งสนับสนุนระบบส่งน้ำ/กระจายน้ำในพื้นที่ทำเกษตร ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งธนาคารสินค้าเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งกักตุนพัสดุไว้ใช้ในการผลิต สำหรับเกษตรแปลงใหญ่ที่มีพื้นที่เหมาะสมกับการปลูกข้าวหอมมะลิ มีนโยบายส่งเสริมให้ปลูกข้าวครบวงจรเพื่อผลิตข้าวในปริมาณที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาด พร้อมทั้งส่งเสริมการปลูกพืชที่หลากหลายในฤดูแล้งทดแทนการปลูกข้าวนาปรัง<br>ส่วนนโยบายการจัดที่ดินทำกินในพื้นที่ ส.ป.ก.ที่ยึดคืน และพื้นที่ของสมาชิกสหกรณ์ที่ได้รับการยกระดับสหกรณ์ให้เข้มแข็งนั้น สามารถดำเนินการส่งเสริมให้การผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ตามแนวทางที่กล่าวมาแล้วและทั้งหมดถือเป็นการบูรณาการงานของเจ้าหน้าที่ กษ. ที่ผ่านการพัฒนาองค์ความรู้เป็น Smart Officer ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนงานตามนโยบายฯ |



## ๕. แผนงานเกษตรทฤษฎีใหม่

### ความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความมั่นคงและยั่งยืน ทรงคิดค้นเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรรมที่ไม่ได้ผลในเขตแห้งแล้งขาดแคลนน้ำในการเกษตร โดยเฉพาะการประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งมีความเสี่ยงสูงในการขาดแคลนน้ำ กรณีฝนทิ้งช่วงและปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอในการเพาะปลูก

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย จึงได้จัดทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ขึ้นเพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีความสมัครใจจาก ๘๘๒ อำเภอ รวมทั้งสิ้น ๗๐,๐๐๐ ราย ได้น้อมนำหลักทฤษฎีใหม่ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรตามภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ โดยมุ่งหวังจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ อันเกิดจากการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยการสร้างอาชีพอย่างเหมาะสมกับทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า

### วัตถุประสงค์

เพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และเพื่อรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย และเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรนำแนวทางทฤษฎีใหม่มาปรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ของตนเองตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับพื้นที่ของเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนและมีรายได้เสริม

### เป้าหมาย

คัดเลือกเกษตรกรที่มีความสมัครใจ และมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพื้นที่ ๘๘๒ อำเภอ จำนวน ๗๐,๐๐๐ ราย

### การดำเนินงาน

ประกอบด้วย การเตรียมการบริหารจัดการ การคัดเลือกพื้นที่และเกษตรกร การให้องค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต และการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกลุ่มเป้าหมาย ๓ กลุ่ม ตามความพร้อมของเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรมีความพร้อมมาก กลุ่มเกษตรกรมีความพร้อมปานกลาง และกลุ่มเกษตรกรมีความพร้อม โดยใช้ “โครงการ ๕ ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง” ประกอบด้วย เกษตรกรภาครัฐ ราษฎร์ เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ/ศพก. ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา

## ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้นำไปปฏิบัติจริงอย่างแพร่หลายในทุกภูมิภาคของประเทศไทย
- ๒) เกษตรกรได้รับความรู้ สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดและรูปแบบในการทำมาหากิน การประกอบอาชีพให้มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง โดยสามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับตนเองและครอบครัว



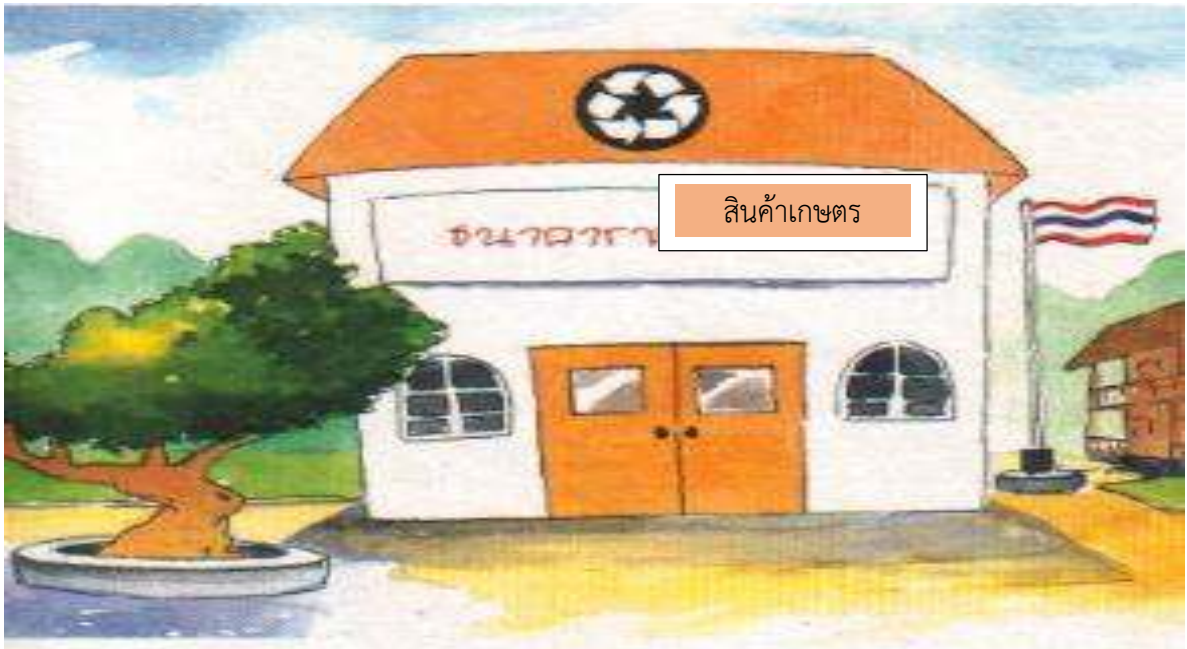
## Q & A

|   |   |   |
|---|---|---|
| ๑ | Q | <b>เกษตรทฤษฎีใหม่ คืออะไร</b>   |
|   | A | คือ ระบบการเกษตรที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรน้ำในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดสรรพื้นที่เพื่อใช้ในการเพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ที่มีเหลือจึงขาย มีการสร้างผลผลิตอาหารที่เพียงพอ และสร้างการผลิตที่หลากหลายสำหรับแหล่งรายได้ที่มั่นคงของครัวเรือน สร้างความมั่นคงด้านอาหาร เกิดการพึ่งพาตนเอง และลดการพึ่งพาจากภายนอก การทำเกษตรทฤษฎีใหม่จะเน้นสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ทำกินน้อย มีแหล่งน้ำในไร่นาไว้ใช้ประโยชน์ในการทำเกษตร   |
| ๒ | Q | <b>เกษตรผสมผสาน คืออะไร</b>   |
|   | A | คือ ระบบเกษตรที่มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์หลากหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน โดยมีกิจกรรมแต่ละชนิดเกื้อกูลประโยชน์ต่อกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในไร่นาได้อย่างเหมาะสมเกิดประโยชน์สูงสุด มีความสมดุลต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และเกิดการเพิ่มพูนความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ การเกื้อกูลกันระหว่างพืชและสัตว์ เศรษฐกิจและผลพลอยได้จากการปลูกพืชจะเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ และผลที่ได้จากการเลี้ยงสัตว์จะเป็นประโยชน์ต่อพืช   |
| ๓ | Q | <b>เกษตรกรจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไรจึงจะสมัครเข้าร่วมโครงการได้</b>  |
|   | A | <ol style="list-style-type: none"> <li>๑) ไม่เคยดำเนินกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เป็นทางการมาก่อน (Start Zero)</li> <li>๒) มีที่ดินเป็นของตนเองและมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือกรณีเป็นที่ดินเช่า ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของที่ดิน</li> <li>๓) มีสระน้ำ บ่อน้ำ บ่อบาดาล หรือแหล่งน้ำใช้อื่นที่เพียงพอต่อการทำการเกษตร หากไม่มีบ่อน้ำหรือแหล่งน้ำใช้อื่น แต่มีความประสงค์เข้าร่วมโครงการ ให้เข้ามาแสดงความประสงค์เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการดำเนินการระยะต่อไป</li> <li>๔) มีแรงงานในครัวเรือนเพียงพอ เหมาะสมกับพื้นที่ดำเนินกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่</li> <li>๕) สมัครใจเข้าร่วมโครงการ และยินดีทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างต่อเนื่อง</li> </ol> |
| ๔ | Q | <b>เกษตรกรจะได้อะไรจากโครงการ</b>   |
|   | A | <ol style="list-style-type: none"> <li>๑) ได้รับความรู้ ความเข้าใจในหลักการทำเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน โดยการส่งเสริม ให้อำเภอแนะนำ ติดตามเยี่ยมเยียน จากเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรฯ ปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ/ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร/ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน</li> <li>๒) ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเบื้องต้นในการทำกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่ (พันธุ์ไม้ผล เมล็ดพันธุ์ผัก ต้นพันธุ์หม่อน สัตว์ปีก และปลากินพืช เป็นต้น)</li> <li>๓) เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเอง โดยการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับตนเองและครอบครัวจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้</li> </ol>             |

|   |   |   |
|---|---|---|
| ๕ | Q | <b>มีใครบ้าง และ ต้องทำอะไร หลังเข้าร่วมโครงการ</b>   |
|   | A | <p>๑) เกษตรกร : ในช่วงแรกให้ทำกิจกรรมการเกษตรที่ตนเองถนัดก่อน ๑ อย่าง โดยเป็นกิจกรรมที่ทำได้ง่าย ลงทุนน้อย และมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต (ให้เหมาะสมกับฐานะของเกษตรกร) จากนั้นจึงลองทำกิจกรรมอย่างอื่นที่ ๒ และ ๓ ขยายผลต่อไป โดยเกษตรกรจะต้องจัดทำบัญชีฟาร์มควบคู่ไปด้วย หลังจากนั้นจึงจะขยายผลไปสู่การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เต็มรูปแบบ และเป็นเกษตรกรต้นแบบ/ปราชญ์ต่อไป</p> <p>๒) ภาครัฐ : สำรวจความต้องการของเกษตรกร ประสานขอรับการสนับสนุนตามความต้องการของเกษตรกร ประสานหน่วยงานให้ความช่วยเหลือเกษตรกรทุกขั้นตอน ประเมินผล/ประมวผล เปรียบเทียบผลก่อนหลังดำเนินการ ติดตามเยี่ยมเยียน แก้ปัญหา และสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามความเหมาะสม รวมถึงแนะนำเกษตรกรให้ทำบัญชี</p> <p>๓) ปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ/ศพก./ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง :<br/>มีเป้าหมายรับผิดชอบเกษตรกร ในอัตรา ๑ : ๓-๕ (ไม่เกิน ๑๐ ราย) โดยทำหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจ ปรับเปลี่ยนวิธีคิด เปลี่ยนวิธีทำของเกษตรกรเป้าหมายเพื่อให้ระเบิดความตั้งใจจากข้างใน และให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา เยี่ยมเยียนเกษตรกร สร้างเกษตรกรต้นกำเนิด สร้างทายาทเกษตรกรที่แตก Cell ใหม่</p> <p>๔) ภาคเอกชน : ทำหน้าที่สนับสนุนองค์ความรู้ เทคนิค/วิชาการ ให้คำแนะนำ ติดตามเยี่ยมเยียน สนับสนุนปัจจัยการผลิต/ค่าใช้จ่ายอื่นให้กับเกษตรกร โดยพิจารณาเป็นรายบุคคลตามความเหมาะสม รวมทั้งสนับสนุนค่าใช้จ่ายดำเนินงานของปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ รวมถึงจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร</p> <p>๕) สถาบันการศึกษา : ทำหน้าที่สนับสนุนเทคนิค/วิชาการ ให้นักศึกษาเป็นผู้ช่วยปราชญ์เกษตรและลงมือช่วยเกษตรกร/เรียนรู้ร่วมกันกับเกษตรกร รวมถึงจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร</p> |
| ๖ | Q | <b>ติดต่อเข้าร่วมโครงการได้ที่ไหน</b>   |
|   | A | สมัครได้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอที่อยู่ในพื้นที่ หรือ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด  |



## ๖. แผนงานธนาคารสินค้าเกษตร



## Q & A

|   |   |   |
|---|---|---|
| ๑ | Q | <b>ทำไมต้องมีธนาคารสินค้าเกษตร</b>  |
|   | A | ต้องมีเพราะ จะช่วยสร้างความมั่นคงให้แก่สินค้าเกษตร โดยธนาคารจะรับฝากและถอน (สินค้าเกษตร) หรือ ยืมและส่งคืน (สินค้าเกษตร)  |
| ๒ | Q | <b>เกษตรกรได้อะไรจากธนาคารสินค้าเกษตร</b>   |
|   | A | เกษตรกรนำสินค้าเกษตรสามารถมาฝากไว้ เพื่อชะลอสินค้าเกษตรให้เข้าสู่ตลาดตามความต้องการของตลาด เป็นเสมือนแก้มลิงของสินค้าเกษตร (ในกรณีธนาคารมีพื้นที่เก็บสินค้าเกษตร) ในฤดูการผลิตที่ผลผลิตทางการเกษตรมีมาก เกินความสามารถของผู้บริโภค จะนำไปใช้ได้ เมื่อสินค้าเกษตรมีราคาดีขึ้น เกษตรกรจึงถอนสินค้าเกษตรนั้น ๆ ออกขายสู่ตลาด เกษตรกรจะได้ราคาสูงขึ้น |



|   |   |  |
|---|---|--|
| ๓ | Q | <b>มีหน่วยใดบ้างของ กษ. ทำภารกิจธนาคารสินค้าเกษตร</b>  |
|   | A | <p>ปัจจุบันมี ๖ หน่วยงาน คือ</p> <p>๑. กรมส่งเสริมสหกรณ์ - ธนาคารโคนมทดแทนฝูง<br/>- ธนาคารข้าว</p> <p>๒. กรมการข้าว - ธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน</p> <p>๓. กรมพัฒนาที่ดิน - ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์</p> <p>๔. กรมปศุสัตว์ - ธนาคารโค - กระบือ</p> <p>๕. กรมประมง - ธนาคารพันธุ์ปลา</p> <p>๖. กรมหม่อนไหม - ธนาคารหม่อนไหม</p> <p>ดำเนินการในช่วงฤดูการผลิต ของแต่ละสินค้าเกษตร</p>  |
| ๔ | Q | <b>ธนาคารสินค้าเกษตรเชื่อมโยงกับนโยบายอื่นในกระต่าย A4 อย่างไร</b>   |
|   | A | <p>เป้าหมายสุดท้ายของนโยบายทั้ง ๙ เรื่อง (๑๓ แผนงาน) คือ คุณภาพชีวิตของเกษตรกรที่ดีขึ้น มีความภูมิใจในอาชีพเกษตรกร มีรายได้เพิ่มขึ้น และหนี้สินลดลง ซึ่งทั้งหมดนี้มาจากสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ มีตลาดรองรับ มีต้นทุนต่ำ และมีผลผลิตเพิ่มขึ้น ธนาคารสินค้าเกษตรสามารถเชื่อมโยงกับนโยบายหลักได้ เมื่อรู้ปริมาณ ระยะเวลาผลผลิตสินค้าเกษตร ออกสู่ตลาด และคุณภาพของสินค้าเกษตร เพื่อวางแผนชะลอการออกสู่ตลาดพร้อมกันของสินค้าเกษตร โดยการฝากและถอนในเวลาที่เหมาะสม และจัดเตรียมปัจจัยการผลิตของแต่ละสินค้าเกษตร ที่ธนาคารสามารถให้บริการได้ โดยการยืมและนำมาคืน ในราคาที่ถูกลงกว่าเกษตรกรดำเนินการด้วยตนเอง</p> |





## ๗. แผนงานยกระดับสหกรณ์ให้เข้มแข็ง

### ความเป็นมา

ตามนโยบายของท่านนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งต้องการพัฒนาสหกรณ์ให้เข้มแข็ง เพื่อเพิ่มศักยภาพในบทบาท หน้าที่ช่วยเหลือเกษตรกร ดังนั้นเพื่อสนองนโยบายดังกล่าว ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีบัญชาขามอบหมายให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ร่วมกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จัดระดับสหกรณ์พร้อมเหตุผล แนวทางแก้ไขและพัฒนาสหกรณ์แต่ละระดับ

กรมส่งเสริมสหกรณ์ร่วมกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนายกระดับสหกรณ์ เพื่อศึกษา วิเคราะห์ กำหนดเกณฑ์การจัดระดับสหกรณ์ และประเมินสถานภาพสหกรณ์เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสหกรณ์ตามสถานภาพ รวมทั้งขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามนโยบายดังกล่าว

### วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นการจัดระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์ตามระดับขั้นสำหรับใช้ในการพัฒนาศักยภาพของสหกรณ์ให้สอดคล้องในแต่ละระดับขั้น

### ๒. ผลการจัดระดับขั้นสหกรณ์ตามเกณฑ์การจัดระดับความเข้มแข็ง (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๘)

| ประเภท               | จำนวน        | ผลการจัดระดับ |              |            | สหกรณ์ที่เลิกกิจการแล้ว<br>(อยู่ระหว่างชำระบัญชี) |
|----------------------|--------------|---------------|--------------|------------|---|
|                      |              | ชั้น ๑        | ชั้น ๒       | ชั้น ๓     |   |
| สหกรณ์การเกษตร       | ๔,๔๖๖        | ๘๗๖           | ๒,๓๑๘        | ๕๑๔        | ๗๕๘   |
| สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน | ๕๕๔          | ๑๗๙           | ๓๒๓          | ๔๒         | ๑๐  |
| สหกรณ์นิคม           | ๙๖           | ๓๘            | ๔๑           | ๑๑         | ๖   |
| สหกรณ์บริการ         | ๑,๒๖๗        | ๒๐๗           | ๗๘๘          | ๑๓๗        | ๑๓๕   |
| สหกรณ์ประมง          | ๑๐๙          | ๑๒            | ๕๔           | ๑๔         | ๒๙  |
| สหกรณ์ร้านค้า        | ๒๔๒          | ๕๑            | ๙๔           | ๑๙         | ๗๘  |
| สหกรณ์ออมทรัพย์      | ๑,๔๙๖        | ๘๘๙           | ๔๘๔          | ๕๑         | ๗๒  |
| <b>ผลรวมทั้งหมด</b>  | <b>๘,๒๓๐</b> | <b>๒,๒๕๒</b>  | <b>๔,๑๐๒</b> | <b>๗๘๘</b> | <b>๑,๐๘๘</b>                                      |

๓. เป้าหมายการยกระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์

| ระดับชั้นสหกรณ์ | ปี ๒๕๕๘ | เป้าหมายการยกระดับ (แห่ง) |         | จำนวนสหกรณ์ในแต่ละระดับชั้น |                |
|-----------------|---------|---------------------------|---------|-----------------------------|----------------|
|                 |         | ปี ๒๕๕๙                   | ปี ๒๕๖๐ | สิ้นสุดปี ๒๕๕๙              | สิ้นสุดปี ๒๕๖๐ |
| ชั้น๑           | ๒,๒๕๒   | -                         | -       | ๓,๐๘๓                       | ๔,๖๒๙          |
| ชั้น๒           | ๔,๑๐๒   | ๘๓๑                       | ๑๕๕๖    | ๓,๔๒๘                       | ๒,๑๗๓          |
| ชั้น๓           | ๗๘๘     | ๑๕๗                       | ๒๙๑     | ๖๓๑                         | ๓๔๐            |
| ชั้น๔           | ๑,๐๘๘   | ๗๙๗                       | ๒๙๑     | ๒๙๑                         | ๐              |
| รวม             | ๘,๒๓๐   | ๑,๗๘๕                     | ๒,๑๒๘   | ๗,๔๓๓                       | ๗,๑๔๒          |

## Q & A

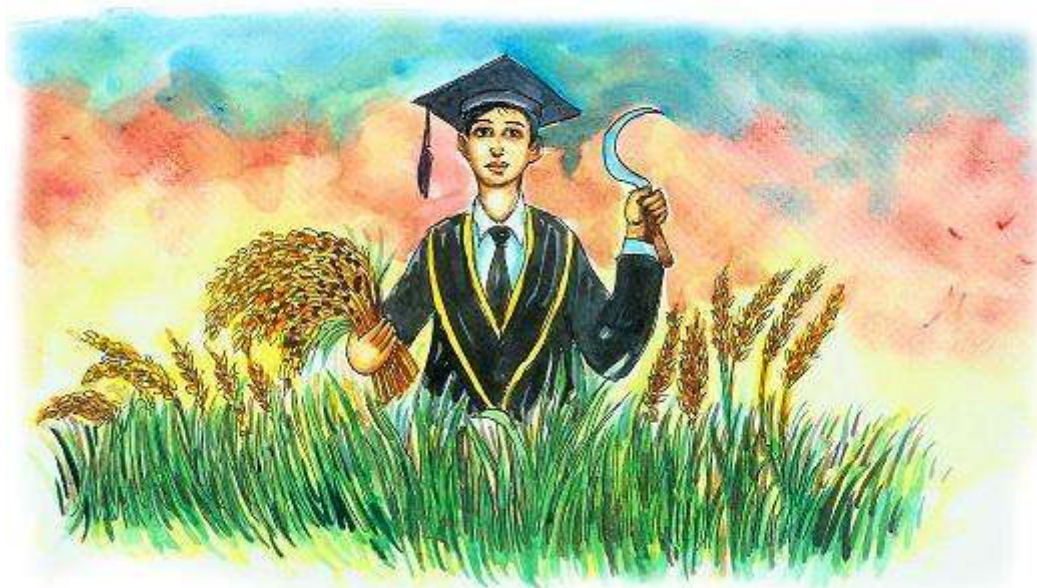
|   |   |  |
|---|---|--|
| ๑ | Q | <b>ทำไมจึงต้องยกระดับสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง</b>  |
|   | A | ตามนโยบายของท่านนายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งต้องการพัฒนาสหกรณ์ให้เข้มแข็ง เพื่อเพิ่มศักยภาพในบทบาทและหน้าที่ในการช่วยเหลือเกษตรกร   |
| ๒ | Q | <b>สหกรณ์มีกี่ประเภท อะไรบ้าง</b>  |
|   | A | มี ๗ ประเภท ได้แก่<br>๑) สหกรณ์การเกษตร หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตร<br>๒) สหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง สถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลซึ่งมีอาชีพอย่างเดียวกันหรือที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน<br>๓) สหกรณ์ประมง หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ชาวประมง<br>๔) สหกรณ์ร้านค้า หมายถึง สหกรณ์ที่มีผู้บริโภคร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อจัดหาสินค้า เครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป<br>๕) สหกรณ์นิคม หมายถึง สหกรณ์การเกษตรในรูปแบบหนึ่ง ที่มีการดำเนินการจัดสรรที่ดินทำกินให้ราษฎร การจัดสร้างปัจจัยพื้นฐาน<br>๖) สหกรณ์บริการ หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยหมู่ผู้มีอาชีพในการให้บริการ<br>๗) สหกรณ์เครดิตยูเนียน หมายถึง สหกรณ์อเนกประสงค์ ตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจของสมาชิกที่อยู่ในวงสัมพันธ์เดียวกัน |

|   |   |   |
|---|---|---|
| ๓ | Q | <b>จัดระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์ ใช้เกณฑ์อะไร</b>   |
|   |   | <p>มี ๔ เกณฑ์ ดังนี้</p> <p>๑) ความสามารถในการให้บริการสมาชิกจะเป็นการประเมินว่าสหกรณ์มีความสามารถในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้บริการแก่สมาชิกในด้านต่าง ๆ เช่นการรับฝากเงิน การให้เงินกู้ การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย การแปรรูปผลผลิต และการรวบรวมผลผลิต มีสัดส่วนต่อสมาชิกทั้งหมดมากน้อยเพียงใด</p> <p>๒) ประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ เป็นการประเมินจากอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ในการดำเนินธุรกิจและการบริหารงานของสหกรณ์ โดยพิจารณาจากการพึ่งพาตนเอง ความมั่นคงทางการเงิน คุณภาพของลูกหนี้ สภาพคล่องทางการเงิน ประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ และประสิทธิภาพในการบริหารงาน</p> <p>๓) ประสิทธิภาพในการจัดการองค์กร จะประเมินจากชั้นคุณภาพของการควบคุมภายในของสหกรณ์</p> <p>๔) ประสิทธิภาพของการบริหารงาน จะประเมินถึงการบริหารงานของคณะกรรมการ โดยพิจารณาจากการเกิดข้อบกพร่องในการบริหารงานของสหกรณ์</p>                          |
| ๔ | Q | <b>การจัดระดับสหกรณ์มีกี่ชั้น อะไรบ้าง</b>  |
|   | A | <p>มี ๔ ชั้น ดังนี้</p> <p>๑) ชั้น ๑ : เป็นสหกรณ์ที่มีความสามารถในการบริการสมาชิกได้มากกว่า ๗๐% และมีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับมาตรฐานขึ้นไป มีชั้นคุณภาพการควบคุมภายในดีถึงดีมาก และไม่มีข้อบกพร่องจากการดำเนินงาน</p> <p>๒) ชั้น ๒ : เป็นสหกรณ์ที่มีความสามารถในการบริการสมาชิกได้ระหว่าง ๖๐-๗๐% และมีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับพอใช้มีชั้นคุณภาพการควบคุมภายในในระดับพอใช้ หรือสหกรณ์ที่เคยเกิดข้อบกพร่องแต่ได้รับการแก้ไขแล้ว</p> <p>๓) ชั้น ๓ : เป็นสหกรณ์ที่มีความสามารถในการบริการสมาชิกได้ต่ำกว่า ๖๐% และมีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับต้องปรับปรุงและมีชั้นคุณภาพการควบคุมภายในต้องปรับปรุง หรือไม่มีระบบการควบคุมภายในหรือเป็นสหกรณ์ที่เกิดข้อบกพร่องซึ่งยังแก้ไขไม่แล้วเสร็จ</p> <p>๔) ชั้น ๔ : เป็นสหกรณ์ที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิกกิจการแล้ว อยู่ในระหว่างการชำระบัญชี</p> |
| ๕ | Q | <b>เป้าประสงค์ของการพัฒนาความเข้มแข็งสหกรณ์ คือ อะไร</b>  |
|   | A | <p>เพื่อให้สหกรณ์มีความเข้มแข็ง มั่นคง สามารถแก้ไขปัญหา และเป็นที่พักของสมาชิก และชุมชนได้</p>  |

|   |   |  |
|---|---|--|
| ๖ | Q | การยกระดับสหกรณ์ให้เข้มแข็ง ต้องดำเนินการอย่างไร   |
|   | A | จัดระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์ตามระดับชั้นสำหรับใช้ในการพัฒนาศักยภาพของสหกรณ์ให้สอดคล้องในแต่ละระดับชั้น  |
| ๗ | Q | เป้าหมายการยกระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ คือ อะไร  |
|   | A | ยกระดับสหกรณ์จำนวน ๑,๘๓๗ แห่ง<br>๑) ยกระดับสหกรณ์จากชั้น ๒ สู่ชั้น ๑ จำนวน ๑,๕๔๖ แห่ง<br>๒) ยกระดับสหกรณ์จากชั้น ๓ สู่ชั้น ๒ จำนวน ๒๙๑ แห่ง  |
| ๘ | Q | เป้าหมายสถานะสหกรณ์เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ ๒๕๖๐ คือ อะไร  |
|   | A | เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ ๒๕๖๐ มีผลการดำเนินงาน ดังนี้<br>๑) สหกรณ์ชั้น ๑ จำนวน ๔,๖๒๙ แห่ง (๖๕%)<br>๒) มีสหกรณ์ชั้น ๒ จำนวน ๒,๑๗๓ แห่ง (๓๐%)<br>๓) มีสหกรณ์ชั้น ๓ จำนวน ๓๔๐ แห่ง (๕%)<br>๔) สหกรณ์ชั้น ๔ มีการชำระบัญชีเสร็จสิ้นทั้งหมด   |
| ๙ | Q | การยกระดับสหกรณ์ให้เข้มแข็ง เชื่อมโยงกับนโยบายอื่นในกระดาษ A๔ อย่างไร  |
|   | A | หากต้องการให้เกษตรกรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ จะต้องส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันในรูปแบบของสถาบันเกษตรกร ได้แก่ สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรอง และพัฒนาไปสู่การดำเนินธุรกิจโดยเกษตรกร โดยต้องยกระดับคุณภาพของสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น |



## ๘. แผนงานการผลิตข้าวครบวงจร



### Q & A

|   |   |  |
|---|---|--|
| ๑ | Q | ทำไมจึงมีข้าวครบวงจรเกิดขึ้น   |
|   | A | <p>เกิดจากประเทศไทยปัญหาจากสภาพการผลิตและการตลาดข้าวปัจจุบัน ๖ ด้าน คือ</p> <ol style="list-style-type: none"><li>๑) อุปสงค์อุปทานข้าว<ul style="list-style-type: none"><li>- อุปทานข้าวมากกว่าอุปสงค์</li><li>- ชนิดข้าวที่ปลูก (ข้าวหอมมะลิ ข้าวปทุมธานี ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว ข้าวอื่นๆ) ไม่สอดคล้องกับตลาดและลักษณะพื้นที่</li><li>- ความต้องการบริโภคข้าวต่อหัวต่อปีลดลง</li></ul></li><li>๒) ความเป็นธรรม<ul style="list-style-type: none"><li>- ข้าวต้นฤดูความชื้นสูง/ราคาต่ำ</li><li>- เกษตรกรขาดแรงจูงในการปรับปรุงคุณภาพข้าว</li><li>- ชาวนามักถูกเอกรัดเอาเปรียบเรื่องเครื่องซัง เครื่องวัดความชื้น</li><li>- สถาบันเกษตรกรไม่มีความแข็งแรง ขาดอำนาจในการต่อรอง</li></ul></li></ol> |

|   |   |  |
|---|---|--|
|   |   | <p>๓) มาตรฐาน</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- มาตรฐานข้าวหอมมะลิไทยมีมาตรฐานเดียว ทำให้เป็นอุปสรรคในการแข่งขันตลาดในต่างประเทศ</li> <li>- ขาดการกำหนดมาตรฐานข้าวสีและข้าวชนิดอื่นๆ สร้างความสับสนในตลาด</li> <li>- โรงสีข้าวยังต้องพัฒนามาตรฐานให้เป็นสากลเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลกได้ เช่น GMP/HACCP</li> <li>- การสร้างมาตรฐานของโรงสีและผู้ส่งออกให้มีความเป็นธรรม</li> </ul> <p>๔) ข้อมูลข่าวสาร</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- ข้อมูลมีหลากหลายแหล่งมากขึ้นไปเกิดความสับสน</li> <li>- การเข้าถึงข้อมูลของแต่ละส่วนในตลาดข้าวไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ความสามารถในการแข่งขันต่ำ</li> <li>- ขาดข้อมูลการเชื่อมโยงราคาข้าวในแต่ละช่วงโซ่อุปทานและชาวนายังขาดความเข้าใจในระบบข้อมูลข้าว</li> </ul> <p>๕) การจัดการ</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- การจัดการพันธุ์ข้าวยังไม่ทั่วถึงและเพียงพอทำให้เกษตรกรต้องเก็บพันธุ์เอง พันธุ์ข้าวไม่มีคุณภาพ</li> <li>- การบริหารจัดการในช่วงการผลิต (นาแปลงใหญ่ รถเกี่ยวนวดข้าว เครื่องจักรกลการผลิต ค่าเช่าที่นา)</li> </ul> <p>๖) นวัตกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- สินค้าข้าวที่ซื้อขายในตลาดกว่า ๙๐ % เป็นสินค้า Commodity ซึ่งการแข่งขันสูง แต่ความสามารถในการแข่งขันต่ำ สินค้าราคาต่ำ และไม่มีการสร้างมูลค่าเพิ่ม</li> <li>- งานวิจัยมีปัญหาเรื่องการ ทำเป็นธุรกิจและ ทำเป็นอุตสาหกรรม</li> <li>- สินค้านวัตกรรมมีมูลค่าสูง มีความต้องการหลากหลาย มีคู่แข่งน้อย แต่การผลิตไม่คงที่เนื่องจากวัตถุดิบไม่มากพอ</li> </ul> |
| ๒ | Q | <b>ประเทศไทยการปรับกระบวนการทัศนสำคัญสำหรับอนาคตข้าวไทยอย่างไร</b>   |
|   | A | <p>๑) การตลาดนำการผลิต โดยนำอุปสงค์เป็นตัวตั้งในการกำหนดการผลิต และหาการตลาดรองรับ</p> <p>๒) แยกตลาด โดยแบ่งแผนการส่งเสริมและมาตรการตามลักษณะข้าว</p> <p>๓) ปรับโครงสร้างครบวงจร โดยแบ่งการเพาะปลูกตามความเหมาะสมของพื้นที่ และจูงใจเกษตรกรให้ปลูกพืชอื่น</p> <p>๔) สร้างความเป็นธรรม โดยเปิดเผยโปร่งใส ปรับปรุงกฎระเบียบและวิธีการ และสร้างการมีส่วนร่วม</p>  |



|   |   |  |
|---|---|--|
| ๓ | Q | <b>แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร คืออะไร</b>   |
|   | A | <p>คือ แผนการบูรณาการหลายหน่วยงาน ได้แก่ พณ. กษ. มท. ฅ.ก.ส. GISTDA สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย สมาคมค้าข้าวไทย สมาคมผู้ประกอบการข้าวถุงไทย สมาคมโรงสีข้าวไทย สมาคมชานา สมาคมรถเกี่ยว ชาวนารุ่นใหม่ เพื่อจัดทำแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ประกอบด้วย ๕ ส่วน คือ ๑) กำหนดอุปสงค์/อุปทาน ๒) ช่วงการผลิต ๓) ช่วงเก็บเกี่ยว ๔) การตลาดในประเทศ และ ๕) การตลาดต่างประเทศ</p> <p>หมายเหตุ : -พณ./กษ. การกำหนดอุปสงค์อุปทานข้าว<br/> -กษ. การกำหนดพื้นที่เป้าหมายส่งเสริมการปลูกข้าวรอบที่ ๑ และ ๒<br/> -สนง.กษ. พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมพื้นที่เป้าหมายส่งเสริมการปลูกข้าว (SC)<br/> -นบข. เห็นชอบคณะทำงานแผนข้าวครบวงจร (พณ.)</p>   |
| ๔ | Q | <b>องค์ประกอบแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร คืออะไร</b>   |
|   | A | <p>แผนประกอบด้วย</p> <p><b>ส่วนที่ ๑</b> การกำหนดอุปสงค์และอุปทาน โดยกำหนดการปลูกข้าวตามความต้องการในรอบที่ ๑ และรอบที่ ๒ แยกชนิดและจังหวัด (ข้าวหอมมะลิ ข้าวปทุมธานี ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว ข้าวอื่นๆ)</p> <p><b>ส่วนที่ ๒</b> ช่วงการผลิต โดย การวางแผนการเพาะปลูกข้าว การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว การจัดการปัจจัยการผลิตข้าว การลดต้นทุนการผลิตข้าว การประกันภัยพืชผล การปรับเปลี่ยนการปลูกข้าวไปปลูกพืชที่หลากหลาย การวิจัยและพัฒนาพันธุ์ข้าว การพัฒนาชาวนารุ่นใหม่</p> <p><b>ส่วนที่ ๓</b> ช่วงการเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยว โดยการสนับสนุนและบริหารจัดการเครื่องจักรการเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลและมาตรฐานโรงสี และพัฒนา/ส่งเสริมการผลิตข้าวคุณภาพ Q ครบวงจรเพิ่มมูลค่าเพิ่ม</p> <p><b>ส่วนที่ ๔</b> การตลาดภายในประเทศ โดยมาตรการชะลอผลผลิตออกสู่ตลาดเพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลไกตลาดสร้างความเป็นธรรมทางการค้า จัดทำและทบทวนมาตรฐานข้าวหอมมะลิ การวิจัยและพัฒนา</p> <p><b>ส่วนที่ ๕</b> การตลาดต่างประเทศ โดยการเจรจาตลาดต่างประเทศ ส่งเสริมภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้และขยายตลาดข้าวคุณลักษณะเฉพาะ</p> |
| ๕ | Q | <b>แผนข้าวครบวงจรเชื่อมโยงกับนโยบายอื่นใน กระดาษ A4 อย่างไร</b>  |
|   | A | <p>แผนข้าวครบวงจรสัมพันธ์กับนโยบายอื่นในการยกกระดาษ A4 ดังนี้</p> <p><b>๑) แปลงใหญ่</b></p> <p>ทำนาแปลงใหญ่ โดยรวมกลุ่มเกษตรกรที่สนใจทำนาแปลงใหญ่ สนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ และการเชื่อมโยงด้านการตลาด ลดค่าปุ๋ย/ยาปราบศัตรูพืช ลดค่าเมล็ดพันธุ์ ลดค่าเช่าที่นา ลดค่าบริการรถเกี่ยว บริหารจัดการเครื่องจักรกลการเกษตร</p>   |

|   |   |   |
|---|---|---|
|   |   | <p><b>๒) Zoning by Agri-Map</b><br/>         จัดทำมาตรการ/โครงการ โดยส่งเสริมปลูกพืชทดแทน และมาตรการรองรับด้าน<br/>         การตลาด ส่งเสริมปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์<br/>         ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน</p> <p><b>๓) ระบบส่งน้ำ/กระจายน้ำ</b><br/>         กำหนดระบบส่งน้ำและกระจายน้ำในพื้นที่เป้าหมายส่งเสริมการปลูกข้าวแยกรอบ<br/>         ที่ ๑ และรอบที่ ๒ แยกรายจังหวัด และชนิดข้าว (หอมมะลิ หอมปทุม ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว<br/>         และข้าวอื่นๆ)</p> <p><b>๔) เกษตร GAP และ เกษตรอินทรีย์</b><br/>         กำหนดในนาแปลงใหญ่ จะให้เกษตรกรทำเป็นข้าวGAP หรือข้าวอินทรีย์</p> <p><b>๕) ธนาคารสินค้าเกษตร</b><br/>         ส่งเสริมใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดี โดยธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าว</p> |
| ๖ | Q | ข้าวครบวงจรจะช่วยเกษตรกรอย่างไร   |
|   | A | ช่วยทำให้ได้ราคาขายที่เป็นธรรมและสูงขึ้น รวมทั้งลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต   |



## ๙. แผนงานที่ดินทำกิน/ ส.ป.ก. ยึดคืนพื้นที่ ตาม ม๔๔

### ความเป็นมา

ด้วยหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้ออกคำสั่งที่ ๓๖/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เรื่องมาตรการในการแก้ไขปัญหาการครอบครองที่ดินใน เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หลังจาก สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ไม่สามารถจัดสรรที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้เนื่องจากยังมีผู้ถือครองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ให้ความร่วมมือ หรือยินยอมเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และการส่งมอบพื้นที่คืนให้ ส.ป.ก. ตามคำพิพากษายังไม่ได้รับการปฏิบัติตาม และในพื้นที่ปฏิรูปที่ดินยังมีการซื้อ ขาย เปลี่ยนมือและนำไปใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากพบ.การปฏิรูปที่ดิน มีช่องว่าง ทำให้ไม่สามารถดำเนินการกับผู้ครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยมิชอบด้วยกฎหมายได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่ทราบผู้ครอบครองชัดเจน ไม่สามารถดำเนินการฟ้องร้องตามกระบวนการปกติได้ และกระบวนการบังคับใช้กฎหมายปกติ มีขั้นตอนและระยะเวลา มาก ทำให้ผู้ครอบครองใช้โอกาสในการแสวงประโยชน์จากพื้นที่ที่ครอบครองโดยมิชอบกฎหมาย

### พื้นที่เป้าหมายดำเนินการ

- จำนวน ๔๓๘ แปลง เนื้อที่ ๔๔๓,๕๐๑ ไร่ ใน ๒๘ จังหวัด แบ่งเป็น ๓ กรณี ดังนี้
- ๑) กรณีที่ ๑ ที่ดินที่ยังไม่เข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินที่มีเนื้อที่ตั้งแต่ ๕๐๐ ไร่ ขึ้นไป
  - ๒) กรณีที่ ๒ ดินที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีมติให้เกษตรกร ผู้ได้รับการจัดที่ดินสันติวิธีการเข้าทำประโยชน์แล้ว และครอบครองโดย บุคคลที่มิใช่ผู้ได้รับการจัดที่ดินที่มีเนื้อที่ตั้งแต่ ๑๐๐ ไร่ ขึ้นไป
  - ๓) กรณีที่ ๓ ที่ดินที่ศาลพิพากษาถึงที่สุดให้ส่งมอบแก่สำนักงาน การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแล้ว และมีเนื้อที่ตั้งแต่ ๕๐๐ ไร่ ขึ้นไป

### การดำเนินงาน

หลังการตรวจสอบหลักฐานเป็นที่ดินที่ ส.ป.ก.จะนำมาจัดสรรให้แก่เกษตรกร จำนวน ๓๑๐,๑๖๗ ไร่ โดยจะคืนให้ผู้ครอบครองเดิมเนื้อที่จำนวน ๑๒๖,๙๑๙ ไร่ เนื่องจาก มีหลักฐานการครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน เช่น น.ส. ๓, น.ส. ๓ ก. และ ส่งให้สำนักงานกฤษฎีกาพิจารณา ให้ความชัดเจนสถานะของที่ดิน ว่าอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินหรือเขตป่าไม้ ๖,๔๑๕ ไร่ ซึ่งอยู่ในจังหวัดชุมพร โดยพื้นที่ที่เหลือประมาณ ๑๐๐,๐๐๐กว่าไร่ ส.ป.ก.จะนำมาจัดสรรที่ดินให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินทำกินต่อไป

ในปี ๒๕๖๐ นี้ ส.ป.ก. มีแผนการดำเนินการพัฒนาในที่ดินที่ยึดคืนมาได้ คือ พัฒนาปรับปรุงที่ดินให้มีความพร้อม เพื่อส่งมอบให้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) มาจัดที่ดินให้เกษตรกรผู้ยากไร้ใน

รูปแบบสหกรณ์การเกษตรต่อไป คาดว่าจะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี๒๕๖๐ ในเนื้อที่ ๑๐๐,๐๐๐ ไร่ โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานทหารร่วมดำเนินการในพื้นที่ ระยะแรก จะดำเนินการจัดที่ดิน ในพื้นที่ ๓๐,๐๐๐ ไร่ ให้แล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๐ ระยะที่สอง ส.ป.ก. มีแผนดำเนินการปี ๒๕๖๐ จะจัดที่ดินให้เกษตรกรผู้ยากไร้ที่เหลือ ๗๐,๐๐๐ ไร่ จะดำเนินการจัดที่ดินและพัฒนาให้แล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน ๒๕๖๐ โดยใช้เงินงบประมาณและเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม



## Q & A

|   |   |   |
|---|---|---|
| ๑ | Q | พื้นที่ยึดคืนที่ส.ป.ก.จะนำมาจัดสรรให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินทำกินทั้งหมดมีกี่ไร่   |
|   | A | จำนวน ๓๑๐,๑๖๗ ไร่ ปี ๒๕๖๐ ส.ป.ก.จะจัดให้ เกษตรกรจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ไร่ โดยจะจัดสรรพื้นที่ตั้งแต่ ๕๐๐ ไร่ขึ้นไปก่อน   |
| ๒ | Q | เกษตรกรสามารถได้รับที่ดินคนละกี่ไร่   |
|   | A | ปี ๒๕๖๐ ส.ป.ก.จะจัดสรรที่ดินให้แก่เกษตรกรคนละ ๖ ไร่ โดยเป็นที่อยู่อาศัย ๑ ไร่ ทำกิน ๕ ไร่   |
| ๓ | Q | เกษตรกรสามารถทำกินได้อย่างไร  |
|   | A | เกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินสามารถทำกินในที่ดินในรูปแบบสหกรณ์การเกษตร ทั้งนี้ จะมีการพัฒนาพื้นที่โดยหน่วยงานต่างๆ จะเข้ามาพัฒนาและสนับสนุนการประกอบอาชีพ |
| ๔ | Q | ผู้ครอบครองเดิมสามารถได้รับการจัดสรรที่ดินหรือไม่   |
|   | A | ปี ๒๕๖๐ ส.ป.ก ดำเนินการจัดที่ดิน ในกรณีที่ ๑ และกรณีที่ ๓ ตั้งแต่ ๕๐๐ ไร่ขึ้นไป จำนวน ๑๐๐,๐๐ไร่ ผู้ครอบครองเดิมไม่มีสิทธิ์ที่จะได้รับการจัดสรรที่ดินนี้     |
| ๕ | Q | ส.ป.ก. จะดำเนินการอย่างไรกับผู้ทำผิดกฎหมาย ที่มีพื้นที่เกิน พรบ.ปฏิรูปที่ดิน  |
|   | A | หลังจาก มีคำสั่งตาม ม ๔๔ ส.ป.ก. จะยึดพื้นที่คืน โดยที่เจ้าของเดิมไม่สามารถฟ้องร้องเรียกทรัพย์สินต่างๆ ได้เลย  |

## ๑๐. แผนงานระบบส่งน้ำ/กระจายน้ำ

### ความเป็นมา

พื้นที่เกษตรกรรมของประเทศไทยที่มีจำนวน ๑๔๙ ล้านไร่ คิดเป็นพื้นที่ชลประทานทั้งหมด ๖๐ ล้านไร่ ซึ่งจากการดำเนินการที่ผ่านมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ กรมชลประทานได้ดำเนินการเพิ่มพื้นที่ชลประทานจำนวน ๓๑,๕๗๐,๐๐๐ ไร่ เพิ่มปริมาณน้ำเก็บกัก ๘๐,๔๑๒.๘๘ ล้าน ลบ.ม. กรมชลประทานได้จัดทำแผนระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – พ.ศ. ๒๕๖๔) ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และแผนยุทธศาสตร์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ – พ.ศ. ๒๕๖๔ และแผนยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี โดยมีเป้าหมายการดำเนินการตามแผนระยะ ๕ ปี ดังนี้

| แผนการปฏิบัติงานและประมาณการผลการดำเนินงาน            | ตั้งแต่ต้น - ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ | ปี พ.ศ. ๒๕๖๐ | ปี พ.ศ. ๒๕๖๑ | ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ | ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ | ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ |
|---|---------------------------|--------------|--------------|--------------|--------------|--------------|
| ๑. เพิ่มพื้นที่ชลประทาน (ไร่)                         | ๓๑,๕๗๐,๐๐๐                | ๓๘๒,๑๓๗      | ๗๖๐,๔๗๘      | ๙๘๗,๒๖๘      | ๑,๑๘๗,๖๔๖    | ๑,๐๒๐,๘๐๔    |
| สะสม  | ๓๑,๕๗๐,๐๐๐                | ๓๑,๙๕๒,๑๓๗   | ๓๒,๗๑๒,๖๑๕   | ๓๓,๖๙๙,๘๘๓   | ๓๔,๘๘๗,๕๒๙   | ๓๕,๙๐๘,๓๓๓   |
| ๒. เพิ่มปริมาณน้ำเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)                 | ๘๐,๔๑๒.๘๘                 | ๔๑๙.๘๘       | ๔๕๙.๐๑       | ๔๐๗.๑๐       | ๑,๐๕๙.๓๒     | ๑,๘๙๙.๖๐     |
| สะสม  | ๘๐,๔๑๒.๘๘                 | ๘๐,๘๓๒.๗๖    | ๘๑,๒๙๑.๗๗    | ๘๑,๖๙๘.๘๗    | ๘๒,๗๕๘.๑๙    | ๘๔,๖๕๗.๘๘    |
| ๓. การป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ (ไร่)                 |                           | ๕๗๔,๑๔๘      | ๒,๖๓๖,๙๒๑    | ๒,๖๓๑,๓๘๓    | ๗๓๖,๙๓๒      | ๓๔๐,๐๙๕      |
| ๔. พื้นที่จัดรูปที่ดินและระบายน้ำเพื่อเกษตรกรรม (ไร่) |                           | ๙๕,๓๔๐       | ๒๐๑,๐๐๐      | ๑๓๐,๘๕๐      | ๑๓๘,๖๒๑      | ๑๔๓,๘๕๑      |
| ๕. คริวเรือนรับประโยชน์ (คริวเรือน)                   |                           | ๑๔๐,๖๒๒      | ๖๑๙,๓๔๘      | ๖๐๔,๖๘๒      | ๔๕๒,๙๘๑      | ๓๗๙,๙๗๐      |
| ๖. งบประมาณ (ล้านบาท)                                 |                           | ๔๗,๙๒๔.๔๔    | ๑๗๖,๗๗๗.๒๖   | ๑๒๑,๓๘๓.๐๕   | ๑๒๘,๗๐๑.๑๖   | ๑๓๑,๓๐๑.๙๗   |

### วัตถุประสงค์

เพื่อให้ประเทศมีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ทั้งน้ำบนดินและน้ำใต้ดิน ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

## การดำเนินงาน

จัดหาพัฒนาก่อสร้าง ปรับปรุงแหล่งน้ำ ขยายระบบประปาเพื่อน้ำอุปโภคบริโภค พัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำ ขยายและเพิ่มประสิทธิภาพระบบชลประทาน พื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาและชุมชน เชื่อมโยงโครงข่ายลุ่มน้ำเพื่อสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต ปรับปรุงทางน้ำ ทางผันน้ำ พื้นที่รองรับน้ำนอง เขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบป้องกันน้ำท่วมชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจและเฝ้าระวังเตือนภัยด้านน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาอุทกภัย เพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสีย ควบคุมระดับน้ำเค็มและลดน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด จัดการคุณภาพน้ำ พื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน ตลอดจนสนับสนุนการบริหาร จัดการองค์กรลุ่มน้ำ ระบบฐานข้อมูลและติดตามประเมินผล โดยการดำเนินการตามนโยบายระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ มีเป้าหมายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนี้

- ๑) เพิ่มพื้นที่ชลประทานจำนวน ๐.๓๘ ล้านไร่
- ๒) เพิ่มปริมาณน้ำเก็บกัก ๔๒๐ ล้าน ลบ.ม.
- ๓) จำนวนครัวเรือนได้รับประโยชน์ ๐.๐๒ ล้านครัวเรือน

## เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

- ๑) กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ได้รับประโยชน์: ประชาชนทั่วประเทศ
- ๒) พื้นที่ดำเนินการ: พื้นที่ไม่มีระบบน้ำประปา พื้นที่ชลประทาน พื้นที่นอกเขตชลประทาน พื้นที่ชุมชนและเมืองเศรษฐกิจสำคัญและพื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม

## ผลลัพธ์ของโครงการ

- ๑) มีพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น ทำให้มีความมั่นคงในการบริหารจัดการน้ำและเกิดประสิทธิภาพในการใช้น้ำที่มีอยู่
- ๒) เพิ่มแหล่งต้นทุนกักเก็บน้ำเพื่อช่วยในการกระจายน้ำแก่ประชาชนในพื้นที่
- ๓) ช่วยสนับสนุนต้นทุนน้ำในการผลิตของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลิตผลต่อไร่





## Q & A

|   |   |   |
|---|---|---|
| ๑ | Q | <b>ทำไมต้องมีนโยบายระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ</b>   |
|   | A | เพื่อให้การดำเนินการจัดทำระบบส่งน้ำและกระจายน้ำของ ชป. สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และแผนยุทธศาสตร์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙ รวมทั้งยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๘๐)   |
| ๒ | Q | <b>เกษตรกรจะได้อะไรจากนโยบายระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ</b>  |
|   | A | เกษตรกรในเขตพื้นที่ชลประทานจะได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยมีการจัดกลุ่มผู้ใช้น้ำร่วมในการบริหารจัดการน้ำในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนเกษตรกรในการเพาะปลูกพืชให้มีน้ำใช้อย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา  |
| ๓ | Q | <b>ระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ เชื่อมโยงกับนโยบายต่างๆ ในกระดาษ A4 อย่างไร</b>   |
|   | A | น้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการทำเกษตร หากพื้นที่ใดขาดน้ำหรือมีน้ำจำนวนจำกัดแล้ว ก็จะต้องพิจารณาปรับเปลี่ยนพืชที่จะทำการเพาะปลูกให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำที่จะสนับสนุนให้ได้ หรือ ปรับเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่น เช่น ปศุสัตว์ เป็นต้น ดังนั้น ระบบส่งน้ำและกระจายน้ำจึงเป็นตัวสนับสนุนให้นโยบายการเกษตรอื่น เช่น แปลงใหญ่ ให้มีระบบสมบูรณ์ยิ่งขึ้น  |
| ๔ | Q | <b>ปัญหา-อุปสรรค ของระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ มีอะไรบ้าง</b>   |
|   | A | <ol style="list-style-type: none"> <li>๑) การขอใช้พื้นที่ เช่น ป่าสงวน หรืออุทยาน จะมีขั้นตอนหลายขั้นตอน ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน</li> <li>๒) การเวนคืนพื้นที่ของราษฎร มีจะมีปัญหาว่า ราษฎรบางรายไม่ยินยอมเนื่องจากแต่ละรายจะมีพื้นที่ครอบครองน้อยและราคาขอใช้จะใช้ราคาประเมินเป็นหลักซึ่งต่ำกว่าราคาซื้อขายจริงในท้องตลาด</li> <li>๓) ปัญหาผู้รับจ้างที่ประกวดราคาได้บางราย ขาดความพร้อมทั้งเงินทุนและเครื่องจักร-เครื่องมือในการก่อสร้างระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ และบางรายมีงานอยู่ระหว่างดำเนินการรายงาน ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงานให้ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้</li> </ol> |

## ๑๑. แผนงาน Smart Farmer

### ความเป็นมา

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้จัดทำโครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรไทยให้เป็น Smart Farmer คือ มีความพร้อม มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรตลอดห่วงโซ่คุณค่าการผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรดำเนินการ ให้ความสำคัญในการใช้องค์ความรู้และข้อมูลประกอบการตัดสินใจ การนำเทคโนโลยี ภูมิปัญญา และวิธีการปฏิบัติที่ดีมาใช้หรือพัฒนา โดยตระหนักถึงคุณภาพมาตรฐานและปริมาณความต้องการของตลาด มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค สามารถปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ ตลาดจนสามารถเป็น Smart Farmer ต้นแบบ และเกิดเครือข่ายที่เข้มแข็งที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และช่วยพัฒนาเกษตรกรรายอื่นๆ ต่อไป

### วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อพัฒนาเจ้าหน้าที่ Smart Farmer Core team ระดับเขตและจังหวัด ให้มีความพร้อมในบทบาทของผู้จัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาเกษตรกร เพื่อยกระดับเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)
- ๒) เพื่อพัฒนาเกษตรกรผู้นำศูนย์เครือข่าย ยกระดับเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ที่มีศักยภาพทั้งทางการผลิต การแปรรูป และการตลาด
- ๓) เพื่อสร้างเครือข่าย ขยายผล Smart Farmer ต้นแบบ ระดับจังหวัด เป็นต้นแบบการเรียนรู้ที่เข้มแข็งให้แก่เพื่อนเกษตรกร

### การดำเนินงาน

- ๑) เตรียมการ
  - ๑.๑) ตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน
  - ๑.๒) จัดทำแนวทางการขับเคลื่อน
  - ๑.๓) ประชุมชี้แจงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - ๑.๔) จัดทำแผนบูรณาการการทำงาน
  - ๑.๕) จัดทำคู่มือ
- ๒) วิเคราะห์ศักยภาพ
  - ๒.๑) สำรวจและคัดกรอง Smart Farmer ของแต่ละหน่วยงาน
  - ๒.๒) วิเคราะห์ศักยภาพของเกษตรกรก่อนการพัฒนา
- ๓) พัฒนาศักยภาพ
  - ๓.๑) อบรม/แลกเปลี่ยนเรียนรู้
  - ๓.๒) ศึกษาดูงาน
  - ๓.๓) ยกระดับเกษตรกรที่มีความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการ
  - ๓.๔) ส่งเสริมให้เกษตรกรมีแผนการผลิตรายบุคคล
  - ๓.๕) สนับสนุนองค์ความรู้เทคโนโลยีและแหล่งทุน
- ๔) พัฒนาระบบฐานข้อมูล
  - ๔.๑) พัฒนาระบบฐานข้อมูล Smart Farmer ([www.thaismartfarmer.com](http://www.thaismartfarmer.com))
  - ๔.๒) รวบรวมองค์ความรู้ Smart Farmer ต้นแบบ
- ๕) สนับสนุนการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงเครือข่าย
  - ๕.๑) สนับสนุนการรวมกลุ่มแปลงใหญ่
  - ๕.๒) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ผ่านกลไก ศพก.

๕.๓) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน Smart Farmer ต้นแบบ

๕.๔) เชื่อมโยงเครือข่ายภาคี

๖) ติดตาม ประเมินผล

๖.๑) รายงานความก้าวหน้า

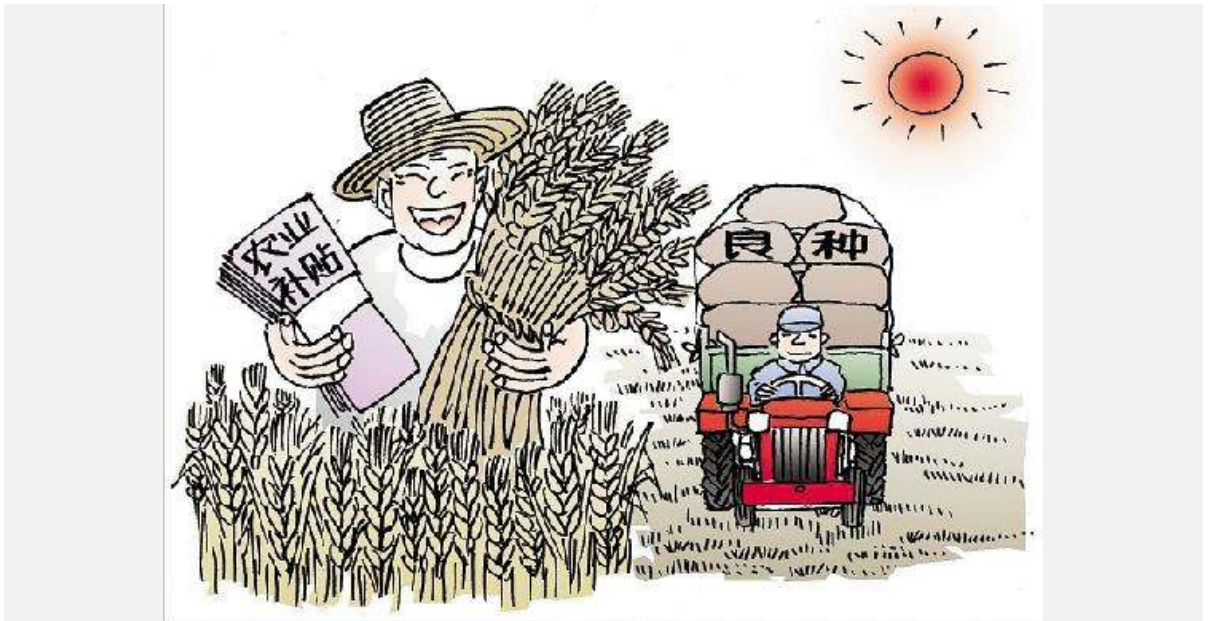
๖.๒) ประเมินผลหลังจากการพัฒนา

### ผลลัพธ์

๑) เกษตรกรนำแผนพัฒนาศักยภาพรายบุคคลไปปรับใช้เพื่อพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรของตนเองได้

๒) เกษตรกรได้รับการพัฒนาเป็น Smart Farmer และ Smart Farmer ต้นแบบ สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการวางแผนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ สอดรับกับพื้นที่และสินค้า ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ มุ่งสู่การเป็น Smart Product

๓) เกิดเครือข่ายเกษตรกรผู้นำศูนย์เครือข่ายและ Smart Farmer ต้นแบบ ในทุกระดับ เป็นต้นแบบให้เพื่อนเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ



## Q & A

|   |   |  |
|---|---|--|
| ๑ | Q | <b>เกษตรกรปราดเปรี๊อง (Smart Farmer) คือ ใคร</b>   |
|   | A | เกษตรกรที่มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร มีความรอบรู้ในระบบการผลิตด้านการเกษตรแต่ละสาขา มีความสามารถในการวิเคราะห์ เชื่อมโยง และบริหารจัดการการผลิตและการตลาด โดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ คำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค สังคม และสิ่งแวดล้อม   |
| ๒ | Q | <b>แนวทางการดำเนินงานโครงการฯ มีอะไรบ้าง</b>   |
|   | A | <ul style="list-style-type: none"> <li>๑) พัฒนาเกษตรกร</li> <li>๒) สร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร</li> <li>๓) สนับสนุนองค์ความรู้และเทคโนโลยี</li> <li>๔) อำนวยความสะดวกและประสานงาน</li> </ul>   |
| ๓ | Q | <b>การพัฒนาเกษตรกรมีขั้นตอนการดำเนินงาน อย่างไร</b>  |
|   | A | <ul style="list-style-type: none"> <li>๑) สำรวจและคัดกรองเกษตรกร/วิเคราะห์ศักยภาพของเกษตรกรก่อนการพัฒนา</li> <li>๒) อบรม/แลกเปลี่ยนความรู้</li> <li>๓) ศึกษาดูงาน</li> </ul>   |
| ๔ | Q | <b>การสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรมีขั้นตอนการดำเนินงาน อย่างไร</b>   |
|   | A | <ul style="list-style-type: none"> <li>๑) พัฒนา Smart Farmer ต้นแบบ</li> <li>๒) สัมมนาเพื่อขยายผล Smart Farmer ต้นแบบ</li> <li>๓) สัมมนาเครือข่าย Smart Farmer</li> <li>๔) ยกย่องเกษตรกรที่มีความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการ</li> <li>๕) ส่งเสริมให้เกษตรกรมีแผนการผลิตรายบุคคล</li> <li>๖) สนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยี และแหล่งทุน</li> </ul>   |
| ๕ | Q | <b>การประเมินคุณสมบัติของ Smart Farmer ประกอบด้วยอะไรบ้าง</b>  |
|   | A | <ul style="list-style-type: none"> <li>๑) คุณสมบัติด้านรายได้ คือ เกษตรกรมีรายได้รวมทางการเกษตรไม่ต่ำกว่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี</li> <li>๒) คุณสมบัติพื้นฐาน ๖ ข้อ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> <li>(๑) มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่</li> <li>(๒) มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ</li> <li>(๓) มีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด</li> <li>(๔) มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค</li> <li>(๕) มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม</li> <li>(๖) มีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกร</li> </ul> </li> </ul> |

|   |   |  |
|---|---|--|
| ๖ | Q | รายได้ไม่ต่ำกว่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี วัดจากอะไร   |
|   | A | วัดจาก รายได้ที่เป็นเงินสดจากการจำหน่ายผลผลิต ผลพลอยได้ และสิ่งอื่นใดที่ได้จากกระบวนการผลิตทางการเกษตร ซึ่งได้จากการจำหน่ายตามจำนวนหรือปริมาณที่ครัวเรือนเกษตรกรได้รับไม่ต่ำกว่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี นอกจากนี้ให้รวมถึงค่าจำกัดความของรายได้ทางการเกษตรตามนิยามของการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ข้อมูลรายได้ของเกษตรกรจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และข้อมูลบัญชีครัวเรือนเกษตรกรและกลุ่มอาชีพของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ด้วย |
| ๗ | Q | หากต้องการข้อมูล Smart Farmer ต้องศึกษาจากแหล่งใด  |
|   | A | จาก <a href="http://www.thaismartfarmer.com">www.thaismartfarmer.com</a>   |
| ๘ | Q | Smart Farmer มีบทบาทในการยกกระดาษ A4 อย่างไร   |
|   | A | เกษตรกรมีความสำคัญต่อการยกกระดาษ A4 เป็นอย่างมาก เนื่องจากเกษตรกรเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายทั้ง ๑๓ Agenda และเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของนโยบายดังกล่าวด้วย ดังนั้นนอกจากเกษตรกรจะได้รับการสนับสนุนในด้านต่างๆ จากภาครัฐและเอกชนแล้ว เกษตรกรจะต้องพัฒนาตัวเองให้เป็น Smart Farmer ด้วย เพื่อให้สามารถนำนโยบาย ความรู้ และเทคโนโลยีไปปฏิบัติในแปลงของตัวเองได้  |

### ความเป็นมา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ) ได้มอบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานให้กับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกำหนดนโยบายที่สำคัญ คือ การลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มโอกาสในการแข่งขันสินค้าเกษตรและภาคเกษตรไทย โดยมี Smart Officer เป็นส่วนขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวสู่การปฏิบัติ เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และสร้างคลังสมอง ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้สามารถเป็นเพื่อนคู่คิดให้กับเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็น Smart Officer ตรงตามสมรรถนะความสามารถ ๗ ลักษณะ ได้แก่ ๑) ความเชี่ยวชาญ/ความรู้/ภาษา ๒) ภาวะผู้นำ/คุณธรรม/จริยธรรม ๓) จิตอาสา/บริการ ๔) ความรับผิดชอบ/ซื่อสัตย์สุจริต ๕) ทำงานเป็นทีม ๖) เก่งคิด/เก่งปฏิบัติ และ ๗) ประยุกต์ใช้ความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้

ดังนั้น หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “Smart Officer” เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านผู้นำยุคใหม่ที่ทันสมัย รวมทั้งต้องมีอุดมการณ์ และจิตสำนึกการเป็นข้าราชการที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถปฏิบัติงานที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังสามารถปรับตัวกับบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และมีศักยภาพ ในการเป็น Smart Officer เพื่อรองรับทิศทางการพัฒนาประเทศ ในการก้าวเข้าสู่ “ประเทศไทย ๔.๐”

### วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รู้และเข้าใจ นโยบายของรัฐบาล นโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และขับเคลื่อนนโยบายสู่บทบาทภารกิจของหน่วยงานได้อย่างชัดเจน
- ๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจบทบาทภาวะผู้นำยุคใหม่ที่ทันสมัย หลักการบริหาร การวางแผน การนำเสนอ ประชาสัมพันธ์ การพัฒนาบุคลิกภาพ และการบริการที่ดี
- ๓) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ปลูกฝังอุดมการณ์ และสร้างจิตสำนึกให้กับข้าราชการระดับต้น ในการเป็นข้าราชการที่ดี

### ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร Smart Officer มีความรู้ความเข้าใจบทบาทผู้นำยุคใหม่ที่ทันสมัย และมีจิตสำนึกการเป็นข้าราชการที่ดี และปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ทักษะคิดที่สร้างสรรค์และเป็นแบบอย่างที่ดี





## Q & A

|   |   |  |
|---|---|--|
| ๑ | Q | <b>Smart Officer คือ ใคร</b>   |
|   | A | Smart Officer คือ บุคลากรของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ปฏิบัติงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เป็นเป้าหมายในการพัฒนาให้เป็น Smart Officer ที่ดี  |
| ๒ | Q | <b>ทำไมจึงต้องมีหลักสูตรการอบรม Smart Officer</b>  |
|   | A | <p>๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รู้และเข้าใจนโยบายของรัฐบาล/ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และขับเคลื่อนนโยบายสู่บทบาทภารกิจของหน่วยงานได้อย่างชัดเจน</p> <p>๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจบทบาทภาวะผู้นำที่ทันสมัย หลักการบริหาร การวางแผน การนำเสนอ ประชาสัมพันธ์ การพัฒนาบุคลิกภาพ และการบริการที่ดี</p> <p>๓) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ปลูกฝังอุดมการณ์และสร้างจิตสำนึกให้กับข้าราชการระดับต้น ในการเป็นข้าราชการที่ดี</p> |
| ๓ | Q | <b>Smart Officer มีต้องมีคุณสมบัติอะไรบ้าง</b>   |
|   | A | <p>Smart Officer ต้องมีคุณสมบัติตรงตามสมรรถนะความสามารถ ๗ ลักษณะ ได้แก่</p> <p>๑) ความเชี่ยวชาญ/ความรู้/ภาษา</p> <p>๒) ภาวะผู้นำ/คุณธรรม/จริยธรรม</p> <p>๓) จิตอาสา/บริการ</p> <p>๔) ความรับผิดชอบ/ซื่อสัตย์สุจริต</p> <p>๕) ทำงานเป็นทีม</p> <p>๖) เก่งคิด/เก่งปฏิบัติ</p> <p>๗) ประยุกต์ใช้ความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้</p>   |

|   |   |  |
|---|---|--|
| ๔ | Q | รายละเอียดการฝึกอบรมมีอะไรบ้าง   |
|   | A | รายละเอียดการฝึกอบรมแบ่งเป็น ๓ หมวด ดังนี้<br>หมวดที่ ๑ นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย<br>หมวดที่ ๒ การพัฒนาผู้นำยุคใหม่ การสร้างและพัฒนาเครือข่ายในการทำงาน<br>หมวดที่ ๓ ปลุกฝังอุดมการณ์ และสร้างจิตสำนึกการเป็นข้าราชการที่ดี   |
| ๕ | Q | หลักสูตรการพัฒนา Smart Officer ของสถาบันเกษตรกรบริการ แตกต่างจากหน่วยงานอื่นๆ อย่างไร  |
|   | A | สถาบันเกษตรกรบริการ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เน้นการพัฒนาพื้นฐานของการเป็น Smart Officer ส่วนหน่วยงานอื่นจะเพิ่มเติมหลักสูตรเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับงานที่ Smart Officer ของหน่วยงานนั้นทำ   |
| ๖ | Q | Smart Officer มีบทบาทในการยกระดับฯ A4 อย่างไร  |
|   | A | หลักสูตร “Smart Officer” เป็นการเสริมสร้างสมรรถนะด้านผู้นำยุคใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งต้องมีอุดมการณ์ และจิตสำนึกการเป็นข้าราชการที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถปฏิบัติงานที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังสามารถปรับตัวกับบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และมีศักยภาพ ในการเป็น Smart Officer เพื่อรองรับทิศทางการพัฒนาประเทศ ในการก้าวเข้าสู่ “ประเทศไทย ๔.๐” สามารถเป็นเพื่อนคู่คิดของเกษตรกรได้ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับฯ A4 |

## ๑๓. แผนงานพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร



### วัตถุประสงค์

เพื่อดำเนินการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้มาตรฐานสากล  
การดำเนินงาน

มี ๔ งานหลัก และ ๑ งานสนับสนุน ดังนี้

๑) **การกำหนดมาตรฐาน** มีการคัดเลือกสินค้าที่จะกำหนดมาตรฐาน เน้นสินค้าเศรษฐกิจ/สินค้าใหม่มีศักยภาพ ทบทวนให้ทันสมัยตามสากล ตามทิศทางของตลาดเพื่อแก้ไขการกีดกันทางการค้า แล้วยกร่างมาตรฐาน ระดมความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นำเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณา นำเสนอ ครม. ให้ความเห็นชอบ และประกาศใช้มาตรฐาน ดำเนินการโดย สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เอกชน และเกษตรกร เป้าหมาย ๒๐ เรื่อง/ปี เป็นมาตรฐานสมัครใจ ๑๘ เรื่อง มาตรฐานบังคับ ๒ เรื่อง

๒) **การตรวจสอบรับรองมาตรฐาน** โดยตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์มทั้งรายเก่าและรายใหม่ ขยายผลการตรวจรับรองในรูปแบบแบบกลุ่มที่เข้มแข็งในสินค้าข้าว เป้าหมายเพิ่มขึ้น ๒๐ %/ปี การตรวจรับรองสถานประกอบการและโรงงาน และผลักดันการถ่ายโอนการตรวจรับรองให้เอกชนที่ได้มาตรฐาน เป้าหมายเพิ่มขึ้น ๕ %/ปี การตรวจสอบรับรองการส่งออกด้าน พืช ปศุสัตว์ ประมง ความปลอดภัยอาหารและถ่ายโอนโดยใช้ใบรายงานจากห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐาน เป้าหมายเพิ่ม ๓-๕ %/ปี และขยายขอบข่ายและเพิ่มจำนวนหน่วยตรวจ (IB) และหน่วยรับรอง (CB) ให้ตรวจ/รับรองได้กว้างขวางขึ้น เป้าหมายเพิ่ม ๓ แห่งต่อปี ดำเนินการโดย มกอช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓) **การกำกับ/ควบคุมมาตรฐานบังคับ/การบังคับใช้กฎหมาย** โดยเตรียมวางระบบควบคุมมาตรฐานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เตรียมการผู้ที่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐาน การออกใบอนุญาต รวมทั้งไปรับรองผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ติดตามผลและสรุปประเด็นปัญหาสำหรับมาตรฐานที่บังคับใช้แล้ว และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพมาตรฐาน เป้าหมายบังคับใช้กฎหมาย ๔ เรื่อง

๔) การส่งเสริมมาตรฐาน โดยให้ความรู้ด้านมาตรฐานโดยการจัดทำสื่อ/คู่มือประชาชนด้านมาตรฐาน เพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกร/ผู้ประกอบการ การพัฒนาที่ปรึกษาเกษตรกรโดยการอบรมเจ้าหน้าที่ให้เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรด้านมาตรฐาน และฝึกการตรวจประเมินเบื้องต้นในแปลงเกษตรกร และพัฒนาผู้ตรวจประเมินจากหน่วยงานที่รับผิดชอบภาครัฐและเอกชนเพื่อยกระดับการตรวจรับรอง เป้าหมายเกษตรกร/เจ้าหน้าที่ ๘๕,๐๐๐ ราย กลุ่มเกษตรกร ๑,๖๔๔ กลุ่ม

๕) งานสนับสนุน คือ การประชาสัมพันธ์สร้างภาพลักษณ์สินค้ามาตรฐานเพื่อสร้างความต้องการและเพิ่มมูลค่าให้สินค้า Q การสร้างเว็บไซต์เพื่อเพิ่มช่องทางการเชื่อมโยงสินค้ามาตรฐานกับตลาด การเจรจา ด้านมาตรฐาน การพัฒนาและส่งเสริมระบบตรวจสอบย้อนกลับในระดับฟาร์ม การพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลใบรับรองทางอิเล็กทรอนิกส์กับคู่ค้า พัฒนาไปสู่การออกใบรับรองทางอิเล็กทรอนิกส์ และจัดระบบการบูรณาการการนำเข้า-ส่งออก โดยการแก้ไขกฎหมายให้รองรับการถ่ายโอนภารกิจความปลอดภัยอาหารนำเข้าจาก อย. ดำเนินการโดย มกอช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป้าหมาย จัดทำสื่อ ๙ อย่าง เปิดตลาดสินค้าคุณภาพ และ Q-Restaurant ๓,๘๕๒ แห่ง

## Q & A

|   |   |  |
|---|---|--|
| ๑ | Q | มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารคืออะไร  |
|   | A | คือ ข้อกำหนดทางวิชาการในรูปของเอกสารวัตถุ ที่แพร่หลายแก่บุคคลทั่วไป กำหนดขึ้นโดยความร่วมมือ การยอมรับร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย และผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง โดยมีประโยชน์สูงสุด   |
| ๒ | Q | การกำหนดมาตรฐานมีกี่ประเภท อะไรบ้าง  |
|   | A | มี ๓ ประเภท คือ<br><p>๑) มาตรฐานสินค้า : เป็นเกณฑ์ระดับประเทศในการผลิต การค้าในประเทศ การส่งออกนำเข้า และการตรวจรับรองสินค้าโดยข้อกำหนดครอบคลุมทั้งด้านความปลอดภัย และคุณภาพที่จำเป็นที่ผู้บริโภคต้องการมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เป็นผลผลิต เช่น ข้าวหอมมะลิ ทุเรียน มะม่วง หน่อไม้ฝรั่ง ถั่วลิสง กล้วยไม้ เนื้อโค เนื้อสุกร ปลาบิล เป็นต้น มาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูปขั้นต้นหรืออาหารแปรรูป เช่น ลำไยอบแห้ง กะทิ ชูริมิ เป็นต้น</p> <p>๒) มาตรฐานระบบการผลิต : เป็นเกณฑ์ในการตรวจรับรองการปฏิบัติของผู้ผลิต ตั้งแต่การผลิตระดับฟาร์ม มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ระดับโรงคัดบรรจุ และโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งรวมทั้งโรงงานแปรรูปขั้นต้น โรงฆ่าสัตว์ โรงสีข้าว หรือ มาตรฐานการปฏิบัติทางโรงงานที่ดี (GMP)</p> |

|   |   |  |
|---|---|--|
|   |   | <p>๓) <b>มาตรฐานทั่วไป</b> : เป็นข้อกำหนดทั่วไปต่างๆ ได้แก่ เกณฑ์กำหนดเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยรวมถึงด้านสุขอนามัยสัตว์และพืชด้วย เช่น ข้อกำหนดสำหรับวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม้เพื่อการส่งออกมาตรฐานสารพิษตกค้างมาตรฐานสารปนเปื้อน มาตรฐานวิธีวิเคราะห์และชักตัวอย่าง มาตรฐานวิธีชันสูตรโรค</p> |
| ๓ | Q | <b>มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร เชื่อมโยงกับนโยบายอื่นๆ อย่างไร</b>  |
|   | A | เชื่อมโยงโดยสนับสนุนแผนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น มีแผนการส่งเสริมมาตรฐานไปใช้ในการผลิตสินค้าเกษตรในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไม่น้อยกว่าปีละ ๑๐ แห่ง ทั้งการสร้างต้นแบบมาตรฐานในแปลงใหญ่เพื่อขยายผล และ ใน ศพก. เป็นต้น   |
| ๔ | Q | <b>หน่วยงาน กษ. ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามแผนงานมาตรฐานสินค้าเกษตร</b>   |
|   | A | <p>๑) การกำหนดมาตรฐาน : มกอช.</p> <p>๒) การตรวจสอบรับรอง : กวก. ปศ. ปม. กข. ส.ป.ก. และ มกอช.</p> <p>๓) การกำกับ/ควบคุมมาตรฐานบังคับ/การบังคับใช้กฎหมาย : มกอช. กวก. ปศ.ปม. และ กข. (ขึ้นอยู่กับมาตรฐานสินค้า)</p> <p>๔) การส่งเสริมมาตรฐาน : กสก. ส.ป.ก. กวก. กข. ปศ. ปม. และ มกอช.</p>            |
| ๕ | Q | <b>เกษตรกรจะได้อะไรจากการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน</b>  |
|   | A | <p>๑) เกษตรกร มีสุขภาพอนามัยดีขึ้น ประหยัดค่าใช้จ่าย/ค่ารักษาจากการเจ็บป่วย</p> <p>๒) รักษาสภาพแวดล้อม และเกิดระบบการผลิตสินค้าเกษตรแบบยั่งยืน</p> <p>๓) ผู้บริโภคเชื่อมั่นในสินค้าเกษตรของประเทศไทย</p> <p>๔) ได้ผลิตผลที่มีคุณภาพและปลอดภัยสำหรับผู้บริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ</p>       |
| ๖ | Q | <b>เกษตรกรจะขอรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรได้ที่ไหน</b>  |
|   | A | <p>๑) ด้านพืช : ณ สำนักงานเกษตรอำเภอใกล้บ้านท่าน</p> <p>๒) ด้านปศุสัตว์ : ณ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอใกล้บ้านท่าน</p> <p>๓) ด้านประมง : ณ สำนักงานประมงอำเภอใกล้บ้านท่าน</p>   |

|   |   |   |
|---|---|---|
| ๗ | Q | คุณสมบัติของผู้ขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารเป็นอย่างไร  |
|   | A | <p>มี ๓ แบบ</p> <p><b>๑) เกษตรกร :</b> ต้องเป็นเจ้าของ หรือผู้ถือสิทธิ์ครอบครองพื้นที่การผลิต หรือเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าของ หรือผู้ถือครองสิทธิ์ให้ดำเนินการผลิต เป็นผู้ที่มิชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร์ เป็นผู้สมัครใจขอการรับรอง และยินดีปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรองที่กำหนด</p> <p><b>๒) นิติบุคคล :</b> ต้องเป็นเจ้าของ หรือผู้ถือสิทธิ์ครอบครองพื้นที่การผลิตหรือเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าของหรือผู้ครองสิทธิ์ให้ดำเนินการผลิต ต้องจดทะเบียนนิติบุคคลถูกต้องตามกฎหมายไทย เป็นนิติบุคคลที่สมัครใจขอการรับรอง และยินดีจะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองแหล่งผลิต GAP ที่กำหนด</p> <p><b>๓) กลุ่มเกษตรกร :</b> สมาชิกของกลุ่มต้องเป็นเจ้าของ หรือผู้ถือสิทธิ์ครอบครองพื้นที่การผลิต หรือเป็นผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าของ หรือผู้ถือครองสิทธิ์ให้ดำเนินการผลิต เป็นกลุ่มเกษตรกรที่ได้ขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กลุ่มอาจจะดำเนินการโดยสมาชิกที่รวมกลุ่มกันเพื่อทำการผลิต หรือดำเนินการโดยนิติบุคคล หรือองค์กรอิสระซึ่งเป็นองค์กรที่รับผิดชอบกลุ่มเกษตรกร/เกษตรกร โดยเป็นผู้รับซื้อ จัดจำหน่าย หรือส่งออกผลผลิตทางการเกษตร ของกลุ่มเกษตรกร/เกษตรกรที่ทำการผลิตให้ เป็นกลุ่มที่สมัครใจขอการรับรอง และยินดีจะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรองที่กำหนด</p> <p>ผู้ยื่นคำขอการรับรอง จะต้องไปยื่นใบสมัครคำขอรับรองที่สำนักงานในระดับอำเภอในพื้นที่ หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ในพื้นที่จะมีการเตรียมความพร้อมให้แก่เกษตรกรตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ แล้วสำนักงานในระดับจังหวัดในพื้นที่ที่จะดำเนินการส่งผู้ผ่านการเตรียมความพร้อมไปที่หน่วยงานส่วนกลางซึ่งเป็นผู้ตรวจรับรอง</p> |





โครงสร้างสำนักงานติดตามงานตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระดับกระทรวง

